

## ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΑ ΕΞ ΑΣΚΛΗΠΙΕΙΟΥ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ Ι

### Η ΕΠΙΓΡΑΦΗ ΔΑΠΑΝΩΝ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΕΓΚΟΙΜΗΤΗΡΙΟΥ (ΑΒΑΤΟΥ)

Κατὰ μῆνα Μάρτιον 1951 ἐδημοσιεύθη ὁ 86<sup>ος</sup> - 87<sup>ος</sup> τόμος (1948 - 49) τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος, εἰς τὸν ὁποῖον ἀπὸ τῆς σελίδος 135 ἐξ. κατεχωρίσθη μελέτη τοῦ μακαρίτου Ι. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἐπιδάουρου». Ἐν ἀρχῇ ταύτης πραγματεύεται οὗτος τμῆμα<sup>1</sup> ὀπισθογράφου στήλης ἐξ ἐγγωρίου λευκοφαίου τιτανολίθου. Ἡ ἐπὶ τούτου ἐπιγραφή ἀναφέρεται εἰς δαπάνας, αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο διὰ τὴν οἰκοδόμησιν σημαντικοῦ τινος τῶν ἐν τῷ Ἱεροῦ κτηρίων. Καίτοι ὁμως εἰς τὴν μελέτην ταύτην καταβάλλεται προσπάθεια διὰ τὴν ἐρμηνείαν τῶν ἐπὶ μέρους ἀνακυπτόντων θεμάτων, ὡς καὶ τὴν πιθανὴν ταύτισιν τοῦ κτίσματος, εἰς ὃ ἀφοροῦν αἱ ἐν λόγῳ δαπάναι, δὲν ἀνεζητήθησαν ἀπὸ μέρους τοῦ συγγραφέως τὰ ὑπόλοιπα τμήματα τῆς στήλης ταύτης μεταξὺ τῶν σφραζομένων ἀρχαίων τεμαχίων ἐκ στηλῶν, αἵτινες ἔφερον οἰκοδομικὰς ἐπιγραφάς.

Πέντε ἔτη βραδύτερον ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ περιοδικὸν Ἑλληνικά, τόμ. 14<sup>ος</sup>, 1955, ἀπὸ τῆς σελίδος 23 ἐξ. μελέτη τοῦ τότε ἐφόρου ἀρχαιοτήτων Ἀργολίδος Σ. ΧΑΡΙΤΩΝΙΔΟΥ, «Ἐπιγραφικὰ ἀπὸ τὴν Ἐπίδαυρον». Ἡ πρώτη τῶν ἐν αὐτῇ δημοσιευομένων ἐπιγραφῶν, ἐπὶ μεγάλου τεμαχίου ὀπισθογράφου ἐπίσης στήλης, εἶναι ὡσαύτως οἰκοδομική, «πληρέστερη ἀνάγνωσις τῆς IG IV<sup>2</sup> 1, 118 ἐπιγραφῆς». Εἶναι ἐν τούτοις περιεργον, διατί οὗτος δὲν ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν τὴν πρόσφατον διὰ τὰς ἐπιγραφὰς τοῦ Ἀσκληπείου ἑλληνικὴν βιβλιογραφίαν. Τὴν μελέτην τοῦ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ δὲν ἀναφέρει, οὔτε δὲ καὶ παραπέμπει εἰς ταύτην ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ ἐν τέλει τῆς μελέτης του «κατάλογος τῶν ὀνομάτων ἀπὸ τῆς δημοσιευόμενης ἐπιγραφῆς». Ἀλλὰ, ἀναγραφόμενα ἐπ' ἀμφοτέρων ὀνόματα ἐργασθέντων τεχνιτῶν, εἶδος ἐκτελεσθείσης ἐργασίας, εἶδος καὶ πάχος τοῦ λίθου, ἐμβάλλουν ἐκ πρώτης ὄψεως τὴν ἰδέαν, ὅτι εἶναι δυνατὸν ἀμφοτέρα τὰ τεμάχια νὰ ἀπεσπασθῆσαν ἐκ τῆς ἰδίας στήλης. Εἰς ἐπίρρωσιν τούτου συμβάλλει νέον εὑρημα, ἦτοι τὸ ἐν τοῖς πίναξι 1 καὶ 2α ὀπισθόγραφον ὁμοίως τεμάχιον στήλης λευκοφαίου τιτανολίθου, ὃπερ ἀρμόζει εἰς τὸ ἄνω δεξιὸν τμῆμα τοῦ μεγάλου τεμαχίου στήλης, ἐφ' οὗ ἢ ἐν IG IV<sup>2</sup> 1, 118 ἐπιγραφῇ (πίναξ 2β).

<sup>1</sup> Τοῦτο εὐρέθῃ «κατὰ τὴν διάλυσιν τοῦ καταρῆσαντος ἐν ἔτει 1936 πρὸς τὰ δυσμικὰ τῆς Θόλου, τμήματος τοῦ διπλοῦ παλαιοχριστιανικοῦ περιβόλου τοῦ Ἱεροῦ». Ἡ στήλη, κατὰ ταῦτα, ἐτεμαχίσθη πι-

θανῶς ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ οἰκοδομήσεως τοῦ περιβόλου τούτου, ὅστις συνίσταται ἐξ ὀλοκλήρου ἀπὸ ὕλικα ληφθέντα ἐκ παλαιότερων κτηρίων.

Τὸ νέον τοῦτο τεμάχιον, ὅπερ εὐρέθη εἰς «Παλυγουριό», θέσιν ἐπὶ τῆς νοτίου κλιτύος τοῦ Ἀραχναίου, ἀριστερᾶ τῆς ἀπὸ Λυγουριό εἰς παλ. Ἐπίδουρον ὁδοῦ, παρεδόθη εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν ὑπηρεσίαν<sup>1</sup> παρὰ τοῦ ἐκ Λυγουριοῦ Κωνσταντίνου Ἀγγ. Γιώργα ἢ Κατσαβοῦ. Εἶναι ἔλλιπες ἀριστερᾶ (ὡς πρὸς τῷ θεωμένῳ τὴν πλευρὰν α), ὡς καὶ κάτω. Μετρεῖ κατὰ τὸ μέγιστον σφζόμενον ὕψος 059 μ., τὸ μέγιστον σφζόμενον πλάτος 024 μ. καὶ τὸ πάχος 0095-010 μ. Ἐπιγραφὴν φέρει, ὡς ἐλέχθη, ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν<sup>2</sup>. φέρει ἀκόμη καὶ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς στενῆς πλευρᾶς τὰ γράμματα  $\omicron$  012  $\Sigma$  004  $\gamma$  008 —, ἅτινα βεβαίως δὲν ἔχουν σχέσιν πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν πλευρῶν α καὶ β κείμενον. Τὰ γράμματα ταῦτα, σύγχρονα ὡς ἐκ τοῦ σχήματός των, ἀφοροῦν πιθανῶς εἰς τὴν θέσιν τῆς στήλης εἰς τὸ σύνολον τῶν στηλῶν, ἐφ' ὧν ἦτο ἀναγεγραμμένον τὸ σύνολον τῶν δαπανῶν<sup>3</sup>.

Τὸ νέον τμήμα τῆς στήλης εἶναι κατὰ τὴν κορυφὴν ἀκέραιον. Κατελάμβανε δὲ κατὰ τι ὀλιγώτερον τοῦ ἡμίσεος τοῦ πλάτους τῆς στήλης, ὅπερ συνεποσοῦτο εἰς 066 μ. Ἐκαστος στίχος ἐπὶ ἀκεραίας τῆς στήλης θὰ εἶχε περὶ 70-72 γράμματα, ἐξ ὧν 30-35 ἐπὶ τοῦ ὑπὸ πραγμάτευσιν τεμαχίου.

Ἡ ἀνάληψις καὶ ἐκτέλεσις τῶν ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ἀναφερομένων οἰκοδομικῶν ἐργασιῶν γίνεται καὶ ἐν προκειμένῳ τμηματικῶς. Ἄλλος ἐργῶνης λ. χ. εἶχεν ἀναλάβει τὴν τομὴν τῶν παρολίθων καὶ ἄλλος τὴν μεταφορὰν των εἰς τὸ Ἱερόν· ἄλλος εἶχεν ἀναλάβει τὴν μεταφορὰν τῆς κονίας καὶ ἄλλος τὴν κονίασιν τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ τμήματος τοῦ οἰκοδομήματος. Τὸ παλαιὸν σύστημα, ὅπερ ἴσχυσε κατὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἦτοι ἡ παροχὴ ἐγγυητῶν (ἐγγυοὶ) ἐκ μέρους τοῦ ἐργῶνου, διὰ τὴν καλὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐργασίας, δὲν ὑφίσταται πλέον (τοῦτο ἄλλωστε καὶ εἰς τὴν οἰκοδομὴν τῆς Θόλου).

Αἱ ἀναφερόμεναι δαπάναι ἀφοροῦν: α) εἰς τὴν *Δύταν* (στίχ. 7, δὲν σφίζεται τὸ ἀντικείμενον δαπάνης), τὴν στέγασιν (στίχ. 25) καὶ τὴν κονίασιν (στίχ. 27) ταύτης, β) τὴν *παστάδα* (στίχ. 9, δὲν σφίζεται τὸ ἀντικείμενον δαπάνης) καὶ τὴν στέγασιν τῆς (στίχ. 39 καὶ 48), γ) τὸ *Νακορήιον* (στίχ. 12, δὲν σφίζεται τὸ ἀντικείμενον δαπάνης), δ) τὸ *Προκοιτατήριον* (στίχ. 42, δικτυωτὰ εἰς τοῦτο πλέγματα), ε) εἰς τὴν *κονίασιν ῥόου*

<sup>1</sup> Ἡ δημοσίευσις τῆς ἐπιγραφῆς παρεχορήγη ἀπὸ τὴν ἀρμοδίαν ἔφορον, Καν. Εὐαγγελίαν Πρωτονοταρίου - Δεϊλάκη, πρὸς ἣν ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης ἐκφράζω τὰς εὐχαριστίας μου.

<sup>2</sup> Αἱ ἀναγνώσεις τῆς προσθίας πλευρᾶς δὲν παρουσιάζουν δυσκολίας. Ἐπειδὴ ὁμοῦς ὁ λίθος ἐχρησιμοποίηθη μεταγενεστέρως ὡς κατώφλιον, βαθμὶς κλίμακος, ἢ παρόμοιόν τι, μὲ ὁρατὴν τὴν ὀπισθίαν πλευρὰν του, τὰ ἐπὶ ταύτης γράμματα ἔχουν ἀποτριβῆ. Παρέστη, ὡς ἐκ τούτου, ἀνάγκη πλειόνων μεταβάσεών μου εἰς Ἀσκληπιεῖον, χάρις δὲ εἰς οἰκονομικὴν ἀρωγὴν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας ἐπετεύχθη ἀνετωτέρα μελέτη τῆς ἐπιγραφῆς. Οἱ πίνακες 1 καὶ 2α ἔγιναν ἀπὸ φωτογραφίας, τὰς ὁποίας ἐφιλοτέχνησεν ὁ καλλιτέχνης - φωτογράφος Κος Βασιλείος Σταματόπουλος, προθυμοποιηθεὶς νὰ μεταβῆ

πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐπὶ τόπου.

<sup>3</sup> Αἱ στήλαι αὗται, ἦσαν βεβαίως ὁραταὶ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν, καθ' ὃ ὀπισθόγραφοι· δὲν ἐστηρίζοντο δηλαδὴ ἐπὶ τοίχου. Εἰς τὴν μεταξὺ των σύνδεσιν ὁμοῦς καὶ διὰ τὴν συνέχειαν τοῦ κειμένου ἐχρησίμευον οἱ μήκους 008 μ. ἐπὶ τῶν στενῶν πλευρῶν τόρμοι, ἦτοι: 1) ἐπὶ τοῦ τεμαχίου, ἐφ' οὗ ἢ ἐν IG IV<sup>2</sup> 1, 118 ἐπιγραφῇ α) εἰς τὸ δεξιὸν τῆς ἄνω ὀριζοντίας πλευρᾶς — 027 μ. ἀπὸ τοῦ σφζόμενου ἀριστεροῦ —. β) ἐπὶ τῆς σφζομένης στενῆς πλευρᾶς — 038 μ. ἀπὸ τῆς ἄνω ἀριστερᾶς γωνίας —. 2) Ἐπὶ τῆς σφζομένης στενῆς πλευρᾶς τοῦ νέου τεμαχίου — 024 μ. ἀπὸ τῆς ἄνω δεξιᾶς γωνίας —. Ἀριστερᾶ τῶν τόρμων τούτων καὶ κατὰ μῆκος τῆς πλευρᾶς διατηρεῖται ἀναθύρωσις.

(στίχ. 45), στ') εἰς τὸν *Ἔυστόν* (στίχ. 8), καὶ ζ) τὴν [κρά]ναν (στίχ. 9. 48). Εἰς ταῦτα ἀναφέρονται, ἢ μερικῶς τοῦλάχιστον, καὶ αἱ δαπάναι διὰ τὰ *διαφάργματα* (στίχ. 10), τὸν *θριγκόν* (στίχ. 13), τὴν τοποθέτησιν *θυρῶν* (στίχ. 14. 49), τὰς *ἐσχάρας* (στίχ. 15. 16), τοὺς *δεσμούς* (στίχ. 16. 17), τοὺς *ἥλους* (στίχ. 50), τὴν *καταξοὰν στύλων* (στίχ. 37) καὶ τὴν *κονίασιν στύλων* (στίχ. 34. 35. 38).

Ταῦτα εἶναι τὰ ἀναγραφόμενα ἐπὶ τῆς προσθίας ὄψεως τοῦ νέου τεμαχίου· παρόμοια ἐπίσης εἶναι τὰ ἀναγραφόμενα ἐπὶ τῆς προσθίας ὄψεως τῶν τεμαχίων, ἅτινα ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ καὶ ΧΑΡΙΤΩΝΙΔΟΥ, ἤτοι καθαρῶς οἰκοδομικαὶ ἐργασίαι. Ἐπὶ τῆς κατέναντι ὀπισθίας ὄψεως τοῦ νέου τεμαχίου, ὡς καὶ τῆς ἐφ' ἧς ἢ ἐν IG IV<sup>2</sup> 1, 118 ἐπιγραφή, ἀναγράφονται δαπάναι ἀφορῶσαι εἰς τὴν προμήθειαν «ἐλέφαντος» καὶ εἰδῶν κλινοστρωμνῆς.

Τοῦ ἐλεφαντοστοῦ ἐγένετο βεβαίως χρῆσις διὰ τὴν ποίησιν ἀγαλμάτων, ἀλλ' ἐπίσης ἐγένετο χρῆσις τούτου καὶ διὰ τὴν ἐπένδυσιν θυρῶν κλπ. (IG IV<sup>2</sup> 1, 102 στίχ. 65: *ἐλέφαντα παρέχειν ὁπόσ[ο]ν κα δῆι πὸ τὸ θύρωμα 3150 δραχμαί*, προκειμένου περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ). Εἶναι ὡς ἐκ τούτου ἀδικαιολόγητος ἡ ἐμμονὴ τοῦ ΧΑΡΙΤΩΝΙΔΟΥ, θέλοντος ὁπωσδήποτε νὰ σχετίσῃ τὸ ἐν προκειμένῳ ἐλεφαντοστοῦν μὲ ἐκεῖνο, ὅπερ «προοριζόταν γιὰ τὸ χρυσελεφάντινο ἄγαλμα τοῦ Ἀσκληπιοῦ», νὰ ἀναγάγῃ τὴν ἐπιγραφὴν εἰς παλαιότεραν ἐποχὴν καὶ ταυτίσῃ τὸν Θρασυμήδη μὲ ἐκεῖνον, ὅστις «ἐφτιαξε» τὸ χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τοῦ θεοῦ. Ἄλλ' ὁ Θρασυμήδης, πλὴν τοῦ ἀγάλματος τοῦ Ἀσκληπιοῦ (ΠΑΥΣΑΝ. II 27. 2), ἔλαβε μέρος καὶ εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ τοῦ θεοῦ («τὰν ὄροφάν τὰν ὑπένερθε καὶ τὸ θύρωμα τὸ ἐνδοὶ καὶ τὰ/διὰ στύλων ἐργάσασθαι», ἀντὶ τοῦ σεβαστοῦ ποσοῦ τῶν 9.800 δραχμῶν, IG IV<sup>2</sup> 1, 102 στίχ. 45 ἐξ.) καὶ ἄλλα ἀξιόλογα ἔργα ἐπετέλεσεν ἐν τῷ Ἱερῷ (IG IV<sup>2</sup> 1, 198). Ἀντιθέτως ὁ ἐνταῦθα μεταξὺ τῶν προμηθευτῶν σινδόνων ἀναφερόμενος συνώνυμός του ἦτο ἀσφαλῶς μικροπρομηθευτὴς τις· ἀναφέρεται τρίς, τὸ δὲ ἀνώτατον χρηματικὸν ποσόν, ὅπερ εἰσέπραξεν, ἦσαν 6 δραχμαί, τὸ κατώτατον ὀβολός.

Αἱ σινδόνες, σινδονοστολαὶ καὶ τὰ δερμάτια, ἀνήκουν εἰς τὸν ἐσωτερικὸν ἐξοπλισμὸν κτηρίου, προοριζομένου διὰ νὰ κοιμῶνται ἐν αὐτῷ. Μεταφερόμεθα μὲ τὴν σκέψιν εἰς τὸ μέγα οἰκοδόμημα, ὅπερ ἦτο εἰς τὸ Ἀνατολικὸν τοῦ Ἱεροῦ καὶ ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς ξενών. Ταῦτισιν ὅμως μὲ τοῦτο ἀπαγορεύουν καὶ ἄλλοι λόγοι, ἀλλὰ καὶ τὸ τμήμα, ὅπερ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ χαρακτηρίζεται ὡς *Προκοιτατήριον*.

Ἄλλὰ προτοῦ χωρήσω εἰς τὰ καθέκαστα τοῦ νέου τεμαχίου, εἶναι ἀπαραίτητον νὰ σημειώσω ὀλίγα τινὰ διὰ τὰ ἤδη γνωστὰ δύο ἐνεπίγραφα τεμάχια, ὧν τὸ ὑπὸ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ δημοσιευθὲν θὰ ἀναφέρηται τοῦ λοιποῦ ὡς τεμάχιον Πα καὶ β, τὸ ἐν IG IV<sup>2</sup> 1, 118 (= ΧΑΡΙΤΩΝΙΔΗΣ, Ἑλληνικά) ὡς τεμάχιον Χα καὶ Χβ (καὶ τὸ νῦν ὑπ' ἐμοῦ τὸ πρῶτον δημοσιευόμενον ὡς Μα καὶ Μβ).

#### ΤΟ ΤΕΜΑΧΙΟΝ Π

Τούτου ἀμφότεραι αἱ ἐνεπίγραφοι πλευραὶ διατηροῦνται εἰς σχετικῶς καλὴν κατάστασιν, διότι εἶχεν ἐνωρὶς ἤδη ἐντοιχισθῆ εἰς θέσιν ἀπηλλαγμένην ἀνθρωπίνων ἐνεργειῶν καὶ καιρικῶν ἐπιδράσεων. Ὁ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ γράφει, ἐν ΑΕ ἔ. ἀ. σ. 136, «τὸ

τεμάχιον τοῦτο εἶναι ἐκ μαρμάρου λευκοφαίου, πανταχόθεν ἀποκεκρουμένον». Τοῦτο δὲν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν πραγματικότητα 1) διότι, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐσημείωσα, πρόκειται περὶ λευκοφαίου ἐγχωρίου τιτανολίθου, 2) ἢ μία τῶν στενῶν πλευρῶν σφύζεται εἰς τὴν ἀρχικὴν κατάστασίν της, διατηροῦσα μάλιστα ἐν ἀρίστη καταστάσει καὶ τὴν ἀναθύρωσιν. Ὡς ἐκ τούτου, εἰς τὴν πλευρὰν β (= Πβ) δὲν λείπει ἡ ἀρχὴ τῶν στίχων 6 - καὶ 21. Διὰ τὸν ἴδιον λόγον ἐπὶ τῆς ἀντιστοίχου προσθίας πλευρᾶς (Πα) σφύζεται τὸ τέλος τῶν στίχων 11 - καὶ 22. Ταῦτα, ὡς καὶ διάφοροι ἀναγνώσεις μου εἰς ἐνίους τῶν στίχων, ἐπιβάλλουν τὴν ἀναδημοσίευσιν τοῦ κειμένου, ὡς τοῦτο ἔχει ἐπὶ τοῦ λίθου, ἦτοι :

## ΠΛΕΥΡΑ Α΄.

		— — — — —			— — — — —
			- Ἐρμα[ίου		] — — — — —
			υς xxx Ἀγο[ιανίου		] — — — — —
			θ θ Αἰξοσίω[u		] — — — — —
			III C ἐπιτιμαὶ Στρο		— — — — —
5			τὰν κράναν = - πά[ρ		] — — — — —
			παρ Ἐπισθένης υπ[εραμερία		] — — — — —
			ξύλων : παρ Ἀγνάμ[πτου (;)		] — — — — —
			παρ Γενύσου υπεραμε[ρία		] — — — — —
			παρ Γενύσου υπεραμερία στεγ[ά]σ[ιος		] — — — — —
10			= = -		
			ον Ἀρισταίωι - :: : στάλας Ἀρισταίωι [· γ]ροφᾶς Πα[σι]-		
		[ξένωι	δ]απέδον θ = = :: :: : Πασιξένωι νατήρων :: : Φιλίππωι		
			ισταδίον :: : IIII Σωτέλει κάλωνος · II Λυκίωι ξυσ-		
		[τοῦ	Εὐδαίνωι κονιάσιος = = :: :: : Κυδίππωι λιθώματος = =		
15			ἐγκα]ύσιος = - :: : Διοκλείδαι θύρας = :: : III Δεξίωι στόλον		
			θ θ = - :: :: : Πασιθέμι ἐγκαύσιος θ = = :: :: : Σιμόλωι		
			:: : III Χάρμωι νατήρων = :: :: : Φιλίππωι δύτας = = - · II		
			:: : IIII Ἀρισταίωι ξύλων · IIII Ἀρισταίωι δύτας θ θ θ θ = =		
		[	τομᾶς λί]θων θ = Νευκλεῖ ἀγωγᾶς λίθων = = = = - Ἀρχικράτε[ι]		
20			c Εὐδοχιδάμωι δύτας ἐκκαθάρσιος : Ἐπισθέ[ν]ει]		
			ον θ = = = :: :: : Ἐπισθένει δεσμῶν τοῖς λίθοι[ς]		
		[	Ἀρ]ταμιτίον παρ Φαιδίμον π θ θ = - Παν(ά)μο[v]		
			αῖον παρ Δαμοφάνευς θ θ θ -		
		[	Ἀ]ξοσίον παρ Δαμοφάνευ[ς		] — — — — —
25			ο]ν παρ Δαμοφάνευς		] — — — — —
			ὄρ]οφᾶς ἐπιτιμά		] — — — — —
			υπεραμερί[α		] — — — — —
			Ἀγελοχ		] — — — — —
					] — — — — —

## ΠΛΕΥΡΑ Β΄.

ΝΟΣΚ  
 ἰον Φίλων  
 ου Νικόστρατος  
 ων ||| χυτράν Φυλακίδ[ας ]  
 5 [ Φιλί]σκος :ΙΤ ποδῶν Τέλης ΙΙC  
 [·]Ξ ὑάλου Τιμαγενῆς ·||| γνώμονος  
 ζυγαστρίου Ἐϋνίκος ·ΠΞΞ κισήλιος Ἀσκ[λαπιάδας  
 ων ἀπὸ τοῦ θρόνου Δαμῖνος :::: ξύλω]ν  
 σαιίδων Διονύσιος ·|| σαιίδων Θεο  
 10 σαιίδων Δέξιος · σαιίδων Τιμαίνε]τος Τίμαγ;]  
 ἐνης :Ι πλινθηίων Ἀνδρῖνος ·||| ξύλ]ων  
 μένης :·||| ξύλων Ἀριστόβιος ::· |||  
 ἀνης ΙΙC πλινθηίων Ἀσκλαπιάδας Με]-  
 νέδαμος ΙΙΙΤ ξύλων Ἐϋβουλος  
 15 ξύλων Ἀσκλαπιάδας ·ΙΤ ξύλω]ν Διοκλ]-  
 εῖδας ::· ||| ζυγαστρίων Δεξίλα]ς Εϋβ]  
 ουλος · σαιίδων Κλειταγόρας  
 ξύλων Δέξιος ΙΙΙΙC ξύλων Ἀσκ[λαπιάδας  
 ρώτου Ἀσκλαπιάδας ΙΙ χυτρ]ῶν  
 20 ρης ·Τ θράνων Νίκαρχος ΙΙ θρ]άνων  
 [ Ἀρι]στέας ΙΙ τροχῶν Ἀριστέ]ας  
 Φειδοκράτης  
 [ Τιμαγέ]νης ·ΙC ξύλ]ων  
 [ Τιμαγ]ἐνης  
 25 ΟΥΑ

Αἱ περισσότεραι τῶν ὑπ' ἐμοῦ διαφόρων ἐν τῷ κειμένῳ ἀναγνώσεων ἀφοροῦν εἰς τὴν ἀυξομείωσιν τῶν παρὰ ΠΑΠΑΛΗΜΗΤΡΙΟΥ ἀριθμῶν, τῶν σχετικῶν μὲ τὰς δαπάνας, ὡς ἐν τοῖς στίχοις Π<sup>α</sup> 5. 15. 16. 17. 18. 22, Π<sup>β</sup> 11. 16.

Ἄλλαι ὅμως ἀναγνώσεις εἶναι οὐσιωδέστεραι, ὡς αἱ :

Π<sup>α</sup> στίχ. 4. ἐπ(ι)τιμαί (πληθ.). Διορθῶ οὕτω, κατὰ τὸ ἐν τεμαχίῳ Μ<sup>α</sup> στίχ. 21, ὑπεραμερίαί. Μετὰ τοῦτο ὄνομα, οὗτινος σφίζονται τὰ τρία πρῶτα γράμματα ΣΤΡ

Στίχ. 11 ἐν ἀρχῇ. Ἀρισταίωι ἀντὶ Ἀριστέωι τοῦ ΠΑΠΑΛΗΜΗΤΡΙΟΥ, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς σχετικῆς φωτογραφίας εὐκρινῶς ἀναγινώσκειται<sup>1</sup>.

<sup>1</sup> Ὑπὸ τὴν ἐσφαλμένην ἀνάγνωσιν ἔχει καταχωρισθῆ ἐν SEG XI 417<sup>α</sup>.

Ἐν τῷ αὐτῷ 11ῳ στίχῳ, ἡ συμπλήρωσις [γ]ροφᾶς εἶναι προσφορωτέρα τῆς [ὀ]ροφᾶς. Τὸ ποσόν, ὅπερ ἔδαπανήθη σχετικῶς, θὰ ἐβοήθει, ἂν ἐσφζετο, διὰ τὴν ὀρθὴν συμπλήρωσιν, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν, ὅτι διὰ τὰς ἐργασίας ὑψηλῶν τμημάτων κτηρίου, ἡ τιμὴ μονάδος εἶναι ὑψηλότερα. Ἔργασία ἐν τῷ ἰσογείῳ εἶναι εὐθηνότερα ὁμοίας ἐργασίας ἐν τῷ 1ῳ ὀρόφῳ. Ἄλλ' ἡ ὀροφή, ὡς τοιαύτη, προσδιορίζεται ἐπαρκῶς πάντοτε εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τοῦ Ἱεροῦ, ὡς ἐν IG IV<sup>2</sup> 1, 102 στίχ. 46, τὰν ὀροφὰν τὰν ὑπένερθε : 106<sup>II</sup> (Add.) στίχ. 136, τὰς ὀροφᾶς τὰς ξυλίνας τὰν ὑποκ[έρ]αμον, στίχ. 139/40 Ἀρίστ[τωνι] εἰς τὸν πρόδομον ὀροφᾶς ἐγκαύσιος.

Στίχ. 13 — — σταδίου ὁ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. Πρὸ τούτου ὁμως ἀναγιγνώσκεται ἐν ἰῶτα. Δὲν νομίζω, ὅτι τοῦτο εἶναι προσγεγραμμένον, εἰς δοτικὴν δηλαδὴ ὀνόματος ἐργῶνου, διότι οὐδεὶς λόγος γίνεται περὶ σταδίου εἰς τὴν ἐπιγραφὴν. Θὰ πρόκειται ἴσως ὑποκοριστικόν, οἷον παραστάδιον (IG II<sup>2</sup> 1668 στίχ. 70, παραστάδια στήσει λίθινα : ΑΕ 1923, σ. 39 στίχ. 57, καὶ τὰς/πλάκας καὶ τὰ παραστάδια), προστάδιον (PSI 5, 546, καθελεῖν καὶ στεγάσαι καὶ τοῦ προσταδίου τὰ ἐγλείποντα τῆς στέγης στεγάσαι καὶ τὰ δύο οἰκήματα στεγάσαι), ἢ λέξις ἀναλόγου σχηματισμοῦ πρὸς τὴν ἐπιθέατρον (IG XI 2, 287<sup>A</sup> στίχ. 94, τῆς ἐργασίας τοῦ ἐπιθεάτρον).

Στίχ. 15. [ἐγκα]ύσιος, ἀντὶ [κονι]άσιος τοῦ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. Τὸ Υ ἀναγιγνώσκεται καλῶς. Ἡ λέξις καὶ ἐν τῷ ἐπομένῳ στίχῳ.

Στίχ. 19. Τοῦτον ὁ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ἀνέγνωσεν ὡς : [λί]θων Θ = II *Εὐκλεῖ*. Ἡ ἀνάγνωσις ὀβολῶν ἦτο ἀνάγνωσις ἀπορίας. Ἐφάνη δηλαδὴ εἰς τοῦτον ἀνεξήγητος ἡ ὑπαρξίς τοῦ γράμματος Ν μετὰ ἀπὸ τὰ ἀριθμητικὰ σημεῖα καὶ προφανῶς ἐνόμισεν, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἀδεξίου χαράξεως τῶν σημείων τῶν δηλούντων τοὺς δύο ὀβολούς. Ὁμοιωθῶ ὁμως, ὅτι καὶ ἐμὲ ἐξένισεν ἡ ὑπαρξίς Ν εἰς τὸν 13<sup>ον</sup> στίχον τοῦ τεμαχίου Μ<sup>α</sup>, ὅτε τὸ πρῶτον ἐπελήφθη τῆς μελέτης τῆς ἐπιγραφῆς ἐν Ἀσκληπιείῳ. Καὶ ἐκεῖ δηλαδὴ ἀναγιγνώσκεται : *θριγκοῦ Νευκλεῖ* IIII C Ἀλλὰ βεβαίως εἶναι δύσκολον νὰ φαντασθῶμεν, ὅτι ὁ ἀρκετὰ προσεκτικὸς χαράκτης περιέπεσε (ἰδὲ καὶ 9<sup>ον</sup> στίχον) τρεῖς εἰς τὸ αὐτὸ σφάλμα καὶ δὴ εἰς ἔγγραφον οἰκονομικῆς διαχειρίσεως. Τὸ Ν θὰ συνδεθῆ μετὰ τὰ ἐπόμενα καὶ ὁ *Εὐκλῆς* θὰ μετονομασθῆ εἰς *Νευκλῆν* παρὰ τὴν καινοφάνειάν του. Εἶναι δὲ τὸ ὄνομα παράλληλος τύπος τοῦ Νεοκλῆς, ὅπως τὸ Θεόδωρος εἶναι παράλληλος τύπος τοῦ Θεόδωρος (ἀμφότερα ἐν χρήσει εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τοῦ Ἱεροῦ).

Πβ στίχ. 19. Ὁ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ἀνέγνω — — *ρώπου*. Τὸ τρίτον γράμμα ὁμως δύναται νὰ εἶναι καὶ Τ Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην θὰ συμπληρωθῆ [θυ]ρωτοῦ, ὡς ἐν IG IV<sup>2</sup> 1, 102 στίχ. 304. 305 (pro θύρωτρον ? σημειοῖ ὁ HILLER).

Στίχ. 20 ρης · τ θράνων Νίκαρχος III θρ[άνων —] Ὁ πρῶτος τῶν ἐργωνῶν ἔλαβε δραχμὴν καὶ τεταρτημόριον τοῦ ὀβολου. Τοῦτο δὲν ἐπρόσεξεν ὁ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ἠρκέσθη εἰς τὴν δραχμὴν (·) καὶ ἀποσπάσας ἀπὸ τὸν θέσιν του τὸ τ (δηλωτικὸν τοῦ τεταρτημορίου) ἐπεσύναψε τοῦτο εἰς τὴν ἐπομένην λέξιν, ἧς τὸ πρῶτον γράμμα ἐξέλαβεν ὡς Ο (ἀντὶ Θ) ἀνέγνωσε δηλαδὴ — ρης. *τοράνων Νίκαρχος* III θρ[όνου]. Ἡ ὀρθῶς νῦν ἀναγνωσθεῖσα λέξις *θράνος* ἀπαντᾶται ἀκόμη μίαν φορὰν ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ. Περὶ θράνου ἰδὲ ΟΡΛΑΝΔΟΥ, Ὑλικὰ δομῆς I, σ. 80.

Ἄπ' ὁποῖον μέρος τῆς στήλης ἀπεσπάσθη τὸ τεμάχιον Π δὲν ἠδυνήθη νὰ προσδιορισῶ. Παρέχει τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἀποτελεῖ συνέχειαν τοῦ τεμαχίου Μ, δὲν ἀρμόζει ὅμως ἐπ' αὐτοῦ. Εἶναι ἐνδεχόμενον — καὶ τοῦτο εἶναι τὸ πιθανώτερον —, ὅτι τὸ τεμάχιον Π προέρχεται ἀπὸ ἄλλην στήλην ἀναγραφῆς δαπανῶν τοῦ ἰδίου κτίσματος. Ὑπὲρ τῆς συνδέσεως πρὸς ἄλλην στήλην εἶναι τὸ ὅτι, τὸ τεμάχιον Π εἶναι ἐλαφρῶς παχύτερον.

#### ΤΟ ΤΕΜΑΧΙΟΝ Χ

Τοῦτο<sup>1</sup> εἶναι τὸ περισσότερο κατεστραμμένον. Ἀμφοτέρων τῶν ἐπιγεγραμμένων ὄψεων ἢ ἐπιφάνεια ἔχει ἀποτριβῆ<sup>2</sup>. Ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους τῆς πλευρᾶς β διακρίνονται ἴχνη μόνον γραμμάτων σπανίως συνθέτονα ὀλοκλήρους καὶ μὲ νόημα λέξεις. Εἶναι ὀλίγαι αἱ περιπτώσεις, καθ' ἃς κατέστη δυνατόν νὰ χωρήσω πέραν ἐκείνου, ὅπερ εἶχεν ἀναγνώσει ὁ ΧΑΡΙΤΩΝΙΑΗΣ. Τυχηρότερος ἤμην ὡς πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπιγραφῆς ἐπὶ τῆς πλευρᾶς α. Τὸ τεμάχιον Μ<sup>α</sup> ἐφάπτεται κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ τεμαχίου Χ<sup>α</sup>, παρὰ τὸ ὅτι δὲ ἔχουν ἀποσπασθῆ μικρὰ ἐνεπίγραφα τεμάχια κατὰ τὰ σημεῖα ἐπαφῆς ἐκατέρωθεν, κατέστη δυνατόν νὰ γίνουν ἱκανοποιητικαὶ συμπληρώσεις τῶν ἐλλειπόντων γραμμάτων. Ἐπετεύχθησαν ἐπίσης νέαι ἀναγνώσεις ἢ διορθώσεις, αἱ κυριώτεραι τῶν ὁποίων εἶναι :

Ἐπὶ τῆς πλευρᾶς α.

Στίχ. 1 [Λά]μμα[τα] Ὡς καὶ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τῶν δαπανῶν τῆς Θόλου, οὕτως ἀρχεται ἢ κατ' ἔτος (ἀφ' ἱερέως) ἀναγραφὴ λαμμάτων καὶ ἐν συνεχείᾳ δαπανῶν. Ἰδὲ καὶ κατωτέρω, στίχ. 91, [Λά]μματα πάρ Θια[ίου;] (ὁ ἴδιος (;) μὲ τὸν ἐν IG IV<sup>2</sup> 1, 103 στίχ. 107. 109. 112 ἱερέα Θιαῖον].

Στίχ. 6. Ἀντὶ [Ἄ]ρχ[χ]ίας Ἀρχικ[ρ]άτ[ο]υ[ς] τοῦ ΧΑΡΙΤΩΝΙΑΟΥ θὰ πρόπει ἴσως νὰ ἀναγνωσθῆ : [ἐμιολ;]ίας Ἀρχικράτει Οὐδεὶς ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ἀναγράφεται μὲ τὸ ὄνομα πατρός. Τὸ ἴδιον ἰσχύει διὰ τὸν 23<sup>ον</sup> στίχον, εἰς ὃν ἐπιπροσθέτως οὐδὲν ἀνέγνωσα ἐκ τῶν ὑπὸ ΧΑΡΙΤΩΝΙΑΟΥ ἐκεῖ ἀναγνωσθέντων.

Στίχ. 7 ἐμιολίας Ἡ λέξις ἀπαντᾶται καὶ ἐπὶ τοῦ τεμαχίου Μ<sup>β</sup> στίχ. 39.

Στίχ. 24. Ἀπὸ τοῦτον ὁ ΧΑΡΙΤΩΝΙΑΗΣ γράμματα μόνον ἀνέγνωσε καὶ τὴν λέξιν ὀρνκταί (ταύτην καὶ ἐν στίχ. 28). Ὁ στίχος θὰ ἀναγνωσθῆ ὡς :

δυτορόκται [2 - 3] Στρούθωι δυτορόκται = = . IC Καλλίν[ωι]

Στίχ. 25. ἀντὶ [ρ]εῖ[θ]ρου ἀνάγνωθι ρόου (ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ τεμαχίου Μ<sup>α</sup> στίχ. 45).

<sup>1</sup> Ὁ HILLER σημειοῖ, ὅτι δὲν εἶδε τὴν στήλην, ἐφ' ἧς ἢ ἐν IG IV<sup>2</sup> 1, 118 ἐπιγραφῇ, καθ' ὃν χρόνον ἦτο εἰς τὸ Ἱερόν καὶ προητοίμαζε τὴν ἐκδοσιν τῶν ἐπιγραφῶν. Ἄλλ' αὕτη ἐξελήφθη, εἰς προσφάτους χρόνους, ὡς μὴ φέρουσα ἐπιγραφὴν καὶ ἐνετοιχίσθη εἰς τὰς βαθμίδας ἐπὶ τῆς κλίμακος ἀριστερᾶ τῷ ἀνερχομένῳ εἰς τὸ Θέατρον. Ἐκεῖθεν ἀπετοιχίσθη ὑπὸ τοῦ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, ἀφοῦ ἐν τῷ μεταξύ ἢ ὀρατὴ πλευρᾶ τῆς ὑπέστη ἐπὶ ἔτη τὴν ἐπήρειαν τῶν

καιρικῶν ἐπιδράσεων καὶ τὴν φθορὰν ἐκ τῶν διερχομένων πρὸς τὸ Θέατρον.

<sup>2</sup> Εἰδικώτερον ἢ πλευρᾶ β, τούτου ὡς καὶ τοῦ τεμαχίου Μ, ἔχει ἀποτριβῆ ὁμοιομόρφως, ἦτοι ἐντονώτερον κατὰ τὸ ἄνω μέρος, ὀλιγώτερον δὲ μετ' αὐτό. Ἡ φθορὰ κατὰ ταῦτα συνετελέσθη κατὰ τὸν χρόνον τὸν προηγηθέντα τῆς ἀποσπάσεως τοῦ τεμαχίου Μ.

Στίχ. 26. ἀντί — *ηλίνων νίας* θὰ ἀναγνωσθῆ: — — *ηλίνωι κονίας*

Στίχ. 35. 55 ἐν ἀρχῇ, θὰ συμπληρωθῆ [δυτ]ορύν[ται]

Στίχ. 45. 54 ἐν ἀρχῇ, θὰ συμπληρωθῆ Ἄρτυ[κλει] (ὁ ἴδιος ἐπὶ τοῦ τεμαχίου Μ<sup>α</sup> στίχ. 25. 27).

Ἐπὶ τῆς πλευρᾶς β:

Στίχ. 59. Ἡρακλείδας III [σ]τυππείου, ἀντὶ Ἡρακλείδας [Σ]τυππείου

Στίχ. 60 — *ιλλος ις ψιμυθίου* ἀντὶ — *ΙΛΛΟ = Ις ΣΥΜΙΘΙΟΥ*. Ἡ λέξις *ψιμυθίου* εὑρηται καὶ ἐπὶ οἰκοδομικῆς ἐπιγραφῆς τῆς Δήλου, IG XI 2, 125, στίχ. 25/6, *ψιμυθίου εἰς τὴν ὄροφην καὶ εἰς τοὺς/κίονας τοὺς ἐν τῷ Πυθίωι*

Στίχ. 65. ἀντὶ *αἰ[γ]ῶν ἀρόσιος* θὰ ἀναγνωσθῆ Ἄλκανδρος ις ζ

Στίχ. 67. ἀντὶ *Νικόστρατος <Σ> Σινδονίων*, θὰ ἀναγνωσθῆ: *Νικόστρατος ις σινδονίων*

Στίχ. 71. ἀντὶ *κῆδος*, ἀρχὴ ὀνόματος, *Νικος* —, ἴσως ὁ ἴδιος μὲ τὸν ὑπερθεν τούτου ἐν τῷ προηγουμένῳ στίχῳ.

Τέλος ἐν στίχ. 57 δὲν διακρίνονται γράμματα δικαιολογοῦντα τά: *Γρο[φέων]* καὶ *πριό[νων]*, οὔτε ἐν στίχ. 67 τὸ *τ[ε]σσάρων*

#### Η ΠΡΟΣΘΙΑ ΟΨΙΣ (= Μ<sup>α</sup>)

Τὸ ἐπὶ ταύτης, ἐκ 54 στίχων, κείμενον βλέπε ἐπὶ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1 παρενθέτου πίνακος.

Ἐν ἀρχῇ ἀναγράφονται δαπάναι διὰ τὴν προμήθειαν ὑλικῶν δομῆς, κυρίως πορολίθων. Καὶ ἐν προκειμένῳ ἀπὸ ἄλλον ἐργώνην ἔγινεν ἡ «*τομὰ πόρων*» καὶ ἀπὸ ἄλλον ἢ «*ἀγωγὰ*» τούτων εἰς τὸ Ἱερόν. Ἀπὸ τοῦ 8<sup>ου</sup> στίχου κατονομάζονται καὶ τμήματα τοῦ κτίσματος, δι' ἃ προωρίζοντο τὰ ὑλικά ταῦτα.

Τὸ ὑπὸ ἀνέγερσιν κτίσμα δὲν εἶναι ἓν, μόνον καὶ αὐτοτελές, ἀλλ' εἶναι συγκρότημα κτισμάτων. Κυριώτερα τούτων εἶναι ἡ *Δύτα* καὶ τὸ *Προκοιπατήριον*.

Ἡ *Δύτα*, στίχ. 7. 25. 27 καὶ II<sup>α</sup> στίχ. 17. 18. 20. Ἡ πιθανὴ παραγωγή τῆς λέξεως εἶναι ἀπὸ τὸ δύω (βυθίζω). Ἀπαντᾶται δις μέχρι τοῦδε καὶ μόνον ἐπὶ ἐπιγραφῶν, ἥτοι ἐπὶ τῆς ἐν IG IV 823 στίχ. 42 ἐκ Τροιζήνης (*ἀδλῶν ἐργάσσιος/ποι ταῖ δύται*) καὶ τῆς ἐν IG VII 2477 ἐκ τοῦ Καβειρείου (*Θηβαῖοι ἀπὸ τῶν προ/σόδων τοῦ θεοῦ τὴν/δύτην Καβείρωι/καὶ παιδί*). Ἄλλὰ τί ἦτο ἡ δύτα<sup>1</sup>; Οὐδεμία τῶν ὡς ἄνω δύο περιπτώσεων βοηθεῖ διὰ τὸν ἐγγύτερον προσδιορισμὸν τῆς ὡς κτίσματος. Διὰ τὴν ἐκ τοῦ δύω ὁμως παραγωγήν τῆς λέξεως συνηγορεῖ ἡ ἐνταῦθα νῦν τὸ πρῶτον ἀπαντωμένη λέξις

<sup>1</sup> Ἐν Λεξικῷ LIDDELL - SCOTT - JONES ἐπεξηγεῖται ὡς Shrine (?)





δυτορύκτας<sup>1</sup>, ἧς τὸ δεύτερον συνθετικὸν ἀνάγεται εἰς ἐργασίαν τελουμένην ὑπὸ τὴν ἐπιφανείαν τοῦ ἐδάφους<sup>2</sup>. Δύτα λοιπὸν ἐσήμαινεν ὑπόγειον κατασκεύασμα ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ οἰκοδομήματα τὰ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας. Ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴν μας δὲν διδασκόμεθα ἐπίσης πολλὰ περὶ δύτας, ἢ μόνον ὅτι ἐπρόκειτο διὰ σημαντικὸν τμήμα τοῦ ὑπὸ ἀνέγερσιν κτηρίου (ἢ καὶ αὐτοτελὲς τοιοῦτον), ἀφοῦ διὰ κονιάσιν τῆς (στίχ. 27/8) ἐδαπανήθησαν 400 τοῦλάχιστον δραγμαί<sup>3</sup>. Εἰς μίαν ἄλλην περίπτωσιν (Π<sup>α</sup> 18) ἀναφέρεται δαπάνη διὰ τὴν δύταν 440 τοῦλάχιστον δραγμῶν. Εἰς τὰς ἄλλας ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ἀναγραφόμενας μικροτέρας διὰ τὴν δύταν δαπάνας θὰ προστεθοῦν καὶ τὰ σημαντικὰ ποσά, ἅτινα εἰσέπραξαν οἱ δυτορύκται<sup>4</sup>, στίχ. 23/4. 28. 29. 30. 31. 32. 34. 40. 46 καὶ Χ<sup>α</sup> 55. Παραδίδονται τὰ ὀνόματα τριῶν, ἧτοι Διονύσιος, Στροῦθος καὶ Καλλῖνος. Εἰσπράττουν κατὰ περιόδους (κατὰ μῆνα πιθανῶς) διάφορα χρηματικὰ ποσὰ καὶ συνήθως ἀναφέρονται καὶ οἱ τρεῖς ὁμοῦ. Δὲν ἀναφέρονται ὅμως κατὰ τὴν αὐτὴν πάντοτε σειρᾶν, οὔτε τὸ ποσὸν χρημάτων, ὅπερ λαμβάνουν, εἶναι ἴσον. Ποικίλλουν ὡσαύτως τὰ ποσά, προκειμένου περὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου κατὰ τὰς ἐκάστοτε πληρωμάς. Ὁ Καλλῖνος λ.χ. ἐν στίχῳ 24 ἔλαβε δραγμαῖς 34, ὀβολοὺς δύο καὶ ἡμιωβέλιον : ἐν στίχῳ 28 ἔλαβε δραγμαῖς 45, ὀβολοὺς 3 : ἐν στίχῳ 31 ἔλαβε δραγμαῖς 47, ὀβολοὺς δύο : ἐν στίχῳ 35 ἔλαβε δραγμαῖς 40. Ὁ Στροῦθος ἐν στίχῳ 24 ἔλαβε δραγμαῖς 43, ὀβολὸν καὶ ἡμιωβέλιον : ἐν στίχῳ 31 δραγμαῖς 30 : ἐν στίχῳ 40 δραγμαῖς 42 (ἐπειδὴ δὲν σφύζεται τὸ τέλος τοῦ στίχου, δὲν ἀποκλείεται τὸ εἰσπραχθὲν ἐν προκειμένῳ ποσὸν νὰ εἶναι ἴσον πρὸς ἐκεῖνο τοῦ 24 στίχου). Διὰ τὸν Διονύσιον εἶναι γνωστὸν μόνον τὸ ποσόν, ὅπερ ἅπαξ ἔλαβεν, ἧτοι δραγμαῖς 23 (στίχ. 30).

Διὰ τὰ οὕτως παρὰ τούτων εἰσπρατιζόμενα χρήματα δὲν ἀναφέρεται αἰτιολογικὸν πληρωμῆς, ὡς συμβαίνει εἰς τὰς ἄλλας περιπτώσεις πληρωμῆς δαπανῶν. Ἔχομεν κατὰ ταῦτα ἰδιάζουσαν περίπτωσιν τῆς καταβολῆς χρημάτων εἰς τοὺς δυτορύκτας, ὡς ἀμοιβὴν δι' ὑπηρεσίας, καὶ ὄχι δι' ἐργασίαν, ὡς συμβαίνει εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν ἐργωνῶν. Ἦσαν δὲ πιθανῶς οὗτοι οἱ ἐπόπται τοῦ ἔργου. Περίπτωσις, οἷα τῆς θόλου, νὰ ἦσαν δηλαδὴ οὗτοι ἐπιφορτισμένοι ἐκ μέρους τῆς πόλεως τῶν Ἐπιδαυρίων μὲ τὴν οικονομικὴν διαχείρισιν τοῦ ἔργου ἀποκλείεται· διότι τὰ χρηματικὰ ποσὰ ἅτινα εἰσέπραττον ἦσαν μικρὰ καὶ ὅλως δυσανάλογα πρὸς τὰς ἐπακολουθούσας δαπάνας. Ἴδὲ καὶ ῥόος.

1 Εἰς τὴν οἰκοδομικὴν ἐπιγραφὴν τῆς γειτονικῆς Τροιζήνης, IG IV 823, ἀναφέρεται ἐν στίχῳ 37 : ἐπεξορυχθείσας ὑποικοδομήσαντι τὰ θεμέλια, 41 : τοῦ ναοῦ ὀρύξιος Ἐκεσθένης, 47 : σκαπέτον ὑπὸ τῶν ζωνῶν ὀρύξιος, 51 : ἐπορύξιος τ[οῦ] δαπ[έ]δου Ἐπίσης Ἑλληνικά 14, σ. 36 στίχ. 125, τὰς τάφρου ἐξορύξιος, 127 τῶν μετάλλων τὰς ὀρύξιος

2 ΠΡΟΔΟΤ. III 60 : ὄρεος τε ὑψηλοῦ τούτου ὄρυγμα κάτωθεν ἀρξάμενον, ἀμφίστομον τὸ μὲν μήκος τοῦ ὄρυγματος διὰ παντὸς δὲ αὐτοῦ ἄλλο ὄρυγμα εἰκοσίτην βάθος ὠρώρεται δι' οὗ τὸ ὄρυγμα ὀχετεύμενον διὰ σωλήνων παραγίνεται εἰς τὴν πόλιν ἀγόμενον ἀπὸ μεγάλης πηγῆς. Ἀρχιτέκτων δὲ τοῦ

ὄρυγματος τούτου ἐγένετο Μεγαρεὺς Ἑπάλινος Νανστρόφου.

3 Εἰς τὴν ἐπιγραφὴν δαπανῶν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, IG IV<sup>21</sup>, 102 στίχ. 81, ἀναγράφεται : Φίλαργος εἴλετο κονιάσιν, ἀντὶ δραγμῶν 615, καὶ στίχ. 39 : Σαμίων ἔλετο ἄλυσιν τοῦ ἐργαστηρίου καὶ κονιάσιν, ἀντὶ δραγμῶν 68.

4 Ἡ λέξις ἐρμηνευομένη κατὰ γράμμα σημαίνει τὸν ὀρύσσοντα τὴν δύταν, ὅπως θυμελοποιὸς σημαίνει τὸν ποιῶντα τὴν θυμέλην, ναοποιὸς τὸν ποιῶντα ναόν. Οὔτε ὅμως ἐν προκειμένῳ, οὔτε εἰς τὰς ἄλλας περιπτώσεις ὑπάρχει κυριολεξία.

Τὸ Προκοιτατήριον, στίχ. 42. Ἡ λέξις μὲ τὴν σύνθετον μορφήν της ἀπαντᾶται νῦν τὸ πρῶτον. Ἦτο γνωστὸν τὸ ἀπλοῦν *Κοιτατήριον* ἀπὸ ἱερὸν νόμον<sup>1</sup> τῆς δωρικῆς Κυρήνης, ὅστις ἐρρῦθμιζε καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τῆς νύμφης ἔναντι τῆς παρθένου θεᾶς Ἀρτέμιδος. Κατὰ τοῦτον ἡ νύμφη, πρὶν ἢ ἔλθῃ εἰς τὸ Κοιτατήριον (ὅπερ ἦτο οἴκημα, εἰς ὃ ὄφειλον νὰ κατακλιθῶσιν αἱ νύμφαι πρὶν ἢ αὗται εὐρεθῶσιν ὑπὸ τὴν ἰδίαν στέγην μὲ τὸν νυμφίον) ὀφείλει νὰ<sup>2</sup> — — καὶ τότε μόνον ἔχει δικαίωμα εἰσόδου εἰς τὸ Κοιτατήριον. Ἐχομεν κατὰ ταῦτα εἰς τὴν Κυρήνην περίπτωσιν ἀπορρέουσαν ἐκ θρησκευτικῆς ἐπιταγῆς ἐξοικονομουμένην μὲ τὸ Κοιτατήριον. Ἐδῶ, εἰς τὴν ἐπίσης δωρικὴν Ἐπίδαυρον, δὲν μαρτυρεῖται μὲν, ἀλλὰ νοεῖται ἡ ὑπαρξίς (*Ἐγκοιτατηρίου*, ἀφοῦ ὑφίσταται Προκοιτατήριον (κατὰ τὰ ἀνάλογα: θάλαμος-προθάλαμος, ναὸς-πρόναος, πύλη-πρόπυλον κ.τ.δ.). Εἰς τοῦτο θὰ ἐγίνοντο ἐγκοιτάσεις, τοιαῦται δὲ παραδίδονται, ὅχι βεβαίως νυμφῶν, ἀλλ' ἀσθενῶν. Αἱ σχετικαὶ ἐπιγραφικαὶ μαρτυρίαι εἶναι ἄφθονοι ἀπὸ πλευρᾶς φιλολογικῆς παραδόσεως ἔχομεν τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πausanίου, ὅστις εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ Ἱεροῦ ἀναφέρει, «*τοῦ ναοῦ δὲ ἐστὶ πέραν ἔνθα οἱ ἰκέται τοῦ θεοῦ καθεύδουσιν*», II 27.2. Ὅπως εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς Κυρήνης, ἔτσι καὶ εἰς τὴν Ἐπίδαυρον λόγοι θρησκευτικοὶ εἶχον ἐπιβάλλει τὴν οἰκοδόμησιν κτηρίου, εἰς τὸ ὁποῖον εἰσήρχοντο διὰ τὰς ἐγκοιμήσεις οἱ ἔχοντες ἀνάγκην τῆς ἱαματικῆς βοήθειας τοῦ θεοῦ. Τὸ ἐπίσημον ὄνομα τοῦ κτίσματος, ἐκεῖνο δηλαδὴ μὲ τὸ ὁποῖον ἐχαρακτηρίζετο ὁ προορισμὸς του, δὲν μαρτυρεῖται, ἀλλ' εἶναι γνωστὸς ὁ σκοπὸς ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι προσήρχοντο εἰς αὐτό<sup>3</sup>, ἐκφραζόμενος μὲ διάφορα ταυτόσημα ῥήματα, ἦτοι, *ἐγκαθεύδω* (IG IV<sup>2</sup> 1, 121 στίχ. 4. 25. 37. 57. 68/9. 76. 93/4. 107. 124: 122 στίχ. 1. 9. 10. 23. 58. 117.), *ἐγκατακοιμῶμαι* (IG IV<sup>2</sup> 1, 121 στίχ. 10/11. 15), *ἐγκοιμίζομαι* (IG IV<sup>2</sup> 1, 121 στίχ. 90: 123 στίχ. 130), *ἐγκοιτάζομαι* (IG IV<sup>2</sup> 1, 121 στίχ. 95). Τὰ ῥήματα ταῦτα ἀφ' ἑνός, ἐκφράζοντα ὅλα τὴν ἰδίαν κατάστασιν, καὶ ἡ ὀνομασία τοῦ κτηρίου ἀφ' ἑτέρου, εὐρίσκονται ἀσφαλῶς εἰς ἄμεσον ἀλληλεξάρτησιν.

Τὴν ὀνομασίαν ὅμως τοῦ χώρου ὀπισθεν τοῦ Προκοιτατηρίου νομίζω ὅτι παρέχει εἰς ἡμᾶς ἡ ἐν IG IV<sup>2</sup> 1, 127 ἐπιγραφή, «ὄν ὁ θεὸς/εἰάσατο ἐν τῷ *Ἐνκοιμητηρίῳ*». Ἡ λέξις *Ἐνκοιμητήριον* (ἀντὶ ἐγκοιτατήριον) ἐχαράχθη ἔτσι, ὅπως ἦτο ἐν χρήσει εἰς τὴν τότε (224 μ. Χ.) ὀμιλουμένην. Ἡ ἴασις τοῦ Σινωπέως τούτου ἐγένετο ἐν τῷ *Ἐνκοιμητηρίῳ*<sup>4</sup>, τῷ Ἐγκοιτατηρίῳ ὡς θὰ ἔλεγον κατὰ τὸν 4<sup>ον</sup> αἰῶνα.

Ἀναφέρεται δὲ τὸ Προκοιτατήριον ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἀναγραφῆς δαπάνης δικτύων (ἐπὶ τὸ Προκοιτατήριον). Διὰ ταῦτα ἐδαπανήθη τὸ σημαντικὸν χρηματικὸν ποσὸν

<sup>1</sup> UL v. WILAMOWITZ, Heilige Gesetze ἐν SB. P. A. Wiss 1927, σ. 164 (= SOKOLOWSKI, Lois sacrées des cités grecques N° 115) Ἀπόλλων ἔχρη[σε]/ ἐς ἀ[εὶ] καθαρμοῖς καὶ ἀγνῆταις κα[ὶ] ἰ[κετ]η[ταῖς] χρεμμένοις τὰν Λεβῶν οἰκ[έν].

<sup>2</sup> B, στίχ. 1: [νύμφ]αμ μ[έν] πρὶν ἐνθὲν ἐς Κοιτατήριον 5/6: καθάραισα τὸ Ἀρταμίτιον ἐπ[ι/θ]ησεῖ ζαμίαν βοτὸν τέ[λ]ενν, καὶ τόκα δὴ εἶτ[ι] τὸ κοιτατήριον. Ἰδὲ καὶ ΗΣΥΧ. ἐνευναίου· ἐγκοιτίου: ΜΕΓ.

ΕΤΥΜΟΛ. 255. 54 (GAISFORD) δέμνια· ἐγκοίτια.

<sup>3</sup> Ἐν IG IV<sup>2</sup> 1, 122 στίχ. 112/13 ἀναφέρεται ὡς ἄδυστον, προφανῶς ἐπειδὴ δὲν ἦτο ἐπιτετραμμένον εἰς πάντα τινὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς αὐτὸ ἄνευ τῆς ἐν τῷ Προκοιτατηρίῳ προπαρασκευῆς. Οἱ ὑπηρεταὶ ἀπετέλουν ἀσφαλῶς ἐξαίρεσιν.

<sup>4</sup> Ἰδὲ καὶ ΣΤΡΑΒ. C 649: οἱ ἐγκοιμῶνται τε ὑπὲρ αὐτῶν καὶ διατάττουσιν ἐκ τῶν ὀνείρων τὰς θεραπείας, C 761: ἐγκοιμάσθαι δὲ αὐτοὺς ὑπὲρ ἑαυτῶν καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων.

τῶν 300 τοῦλάχιστον δραχμῶν. Ἡ λέξις σημαίνει προφανῶς δικτυωτὰ πλέγματα καὶ τοιαῦτα εὐρεθῆσαν κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ καλουμένου Ἀβάτου (οἰκοδόμημα Δ ἐπὶ τοῦ Τοπογραφικοῦ Πίνακος τοῦ Ἱεροῦ), ΠΑΕ 1884, σ. 59 (καὶ Πίναξ III ἀριθμ. 3. 9): 1905, σ. 64 εἰκ. 12, σ. 73 εἰκ. 18 (καὶ Πίναξ Ζ εἰκ. 3). Περὶ τούτων ὁ ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ γράφει εἰς τὴν σελίδα 124 τοῦ «Ἱερὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐν Ἐπιδάφρῳ», «Μόνον περὶ τῶν 13 κίωνων τῆς μεσημβρινῆς πλευρᾶς εἶναι βεβαιωμένον ὅτι μέχρι τοῦ  $\frac{1}{4}$  σχεδὸν τοῦ ὕψους αὐτῶν ἦσαν οὗτοι κεκλεισμένοι διὰ λιθίνου κιγκλιδώματος. Ἐσηματίζετο ἄρα ἐνταῦθα οἷονεὶ θωρακεῖόν τι». Περὶ τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ τούτου μέλους ὄρα τὰς παρατηρήσεις τοῦ F. COURBY, BCH 34, 1910, σ. 507, εἰς δηλιακὴν ἐπιγραφὴν (= IG IX 2, 165 στίχ. 4. 13, καὶ τὰ δίκτυα τὰ ἐπιγεγραμμένα ἐπάνω τῶν/θυρῶν).

Μὲ τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο πιθανῶς ἔχει σχέσιν μία ἄλλη δαπάνη, *ἐβδομήκοντα δραχμῶν*, [Ἀρ]ισταῖοι διαφραγμάτων, ἐν στίχῳ 10. Εἰς ἄλλην περίπτωσιν ἐν τῷ Ἱερῷ, IG IV<sup>2</sup> 1, 115 στίχ. 22, κατεβλήθησαν δραχμαὶ 35 καὶ ὄβολός, [Υ]μεναῖοι τῶν διαφραγ[μά]των τῶν ὑπὸ τὰς φάτνας. Ἐκεῖ τὸ δαπανηθὲν ποσὸν ἀφορᾷ εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ ἐργολάβου διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν διαφραγμάτων (ὡς Zwischenwand ἐπεξηγεῖ ὁ HILLER), ἐδῶ θὰ πρόκειται διὰ πωρολίθους ἢ ὀρθοστάτας. Εἶναι δὲ δυνατόν τὰ διαφράγματα ταῦτα νὰ ἀνταποκρίνονται πρὸς τὰς σκέψεις τοῦ ΚΑΒΒΑΔΙΑ, τὰς διατυπουμένας εἰς τὴν σελίδα 81 τῶν Πρακτικῶν τοῦ ἔτους 1905, ἦτοι, «Ὡς πρὸς δὲ τοὺς ἐσωτερικοὺς κίονας καὶ τῶν δύο στοῶν παρατηροῦμεν, ὅτι οὗτοι ὄχι μόνον κατὰ τὸ κάτω μέρος θὰ εἶχον διάφραγμα, ὡς εἶπομεν ἤδη, ἀλλὰ». Ἦτοι οἱ ἐσωτερικοὶ κίονες διεφράσσοντο μὲ κατασκευὴν εὐτελεστέρας ἐμφανίσεως, προσφορωτέρας ὅμως (καὶ σκοπιμωτέρας ἐν προκειμένῳ) διὰ τὴν μόνωσιν τοῦ Ἐγκοιτατηρίου ἀπὸ τὸ Προκοιτατήριον. Τῆς λέξεως γίνεται χρῆσις καὶ εἰς τὴν ἐπιγραφὴν δαπανῶν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, IG IV<sup>2</sup> 1, 102 στίχ. 75, Ἀπολλωνίδας εἴλετο φάρξιν τοῦ/ναοῦ, δραχμᾶς 85, στίχ. 253, Ἰσοδάμ/ωι ἄλων ἐς τὰ φάργματα, δραχμᾶς 9 καὶ  $\frac{1}{6}$  τῆς δραχμῆς.

Ἔχομεν κατὰ ταῦτα : Ἀφ' ἐνὸς μὲν : 1) στωικὸν οἰκοδόμημα, ὅπερ, οἷον ἀπεκαλύφθη διὰ τῶν ἀνασκαφῶν, δύναται νὰ ταυτισθῇ μὲ ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὁποῖον ἐγίνοντο αἱ ἐγκοιμήσεις τῶν ἀσθενῶν, 2) δικτυωτὰ πλέγματα, εὐρεθέντα κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς διὰ τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ ἰδίου κτηρίου, ἅτινα προφανῶς ἦσαν εἰς τὰ μεταστύλια κιονοστοιχίας, ἀφ' ἐτέρου δέ, ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς μας, α) ὀνομασίαν τμήματος κτηρίου, ὅπερ ἀρμόζει εἰς τὸ στωικὸν οἰκοδόμημα τοῦτο, χρησιμοποιούμενον ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἐννοίαν, β) δαπάνην διὰ δίκτυα, ἅτινα δύναται νὰ ταυτισθῶν πρὸς τὰ διὰ τῶν ἀνασκαφῶν εὐρεθέντα δικτυωτὰ πλέγματα. Τρίτη ἐν τούτοις καὶ σημαντικώτερα περίπτωσις, εἶναι ἡ ἐξῆς: Ἐν στίχῳ 37 ἀναγράφεται : [Ἀρ]ιστοφάνει στύλων καταξοᾶς  $\Theta \equiv \equiv \equiv \iota$ , ἦτοι δραχμᾶς 160 (καὶ  $\frac{1}{6}$  τῆς δραχμῆς (;). Ἡ ἐν τέλει τοῦ στίχου μόλις διακρινομένη κάθετος δύναται νὰ εἶναι σημεῖον ὀβολουῦ, ἀλλ' ἐξ ἴσου καλῶς καὶ ἀριστερὸν τμήμα γράμματος). Τὸ χρηματικὸν τοῦτο ποσόν, ὅπερ ἀντιπροσωπεύει 960 (ἢ 961) ὀβολούς, ἂν διαιρεθῇ διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κίωνων, θὰ δώσῃ ἴσον ἀριθμὸν ὀβολῶν δι' ἕκαστον κίονα. Τὸν ἀριθμὸν κίωνων δὲν γνωρίζομεν ἐν προκειμένῳ, ἐὰν ἐν τούτοις ἀνατρέξωμεν εἰς τὰς ὁμοίας περιπτώσεις ἐν Ἀσκληπιεῖθι θὰ βοηθηθῶμεν διὰ τὴν

διαπίστωσιν τῆς τιμῆς μονάδος καταξοᾶς κίονος. Σχετικὸν παράδειγμα εἶναι ἡ ἐν IG IV<sup>2</sup> 1, 109<sup>11</sup> ἐπιγραφή, εἰς τοὺς στίχους 133 ἐξῆς τῆς ὁποίας ἀναγράφεται: *ἐργῶ-  
ναι τὰς καταξοᾶς τᾶν στύλων τᾶν ἐν τοῖς περιστύλο[ις] τοῖς ἐπὶ Κυνὸς  
σ[κα]ν[α]ν[α]σι πρώταν δόσιν στύλων [...<sup>5</sup>... ἐλο]μένωι τᾶν στύλων ἐκάσταν δραχμᾶν  
ἐννέ[α] πέντ' ὀβολῶν.* Ἐχομεν κατὰ ταῦτα δαπάνην 59 ὀβολῶν διὰ τὴν καταξοᾶν  
ἐκάστου κίονος εἰς τὰ ἐπὶ Κυνὸς σκανάματα, τῶν ὁποίων ἡ οἰκοδόμησις συνετελέσθη  
ἐπίσης κατὰ τὴν περίοδον τῆς μεγάλης οἰκοδομικῆς δραστηριότητος τοῦ 4<sup>ου</sup> αἰῶνος.  
Αἱ ἐπιτευχθεῖσαι τιμαὶ μονάδος κατὰ τὴν δημοπράτησιν τῶν δύο τούτων ἔργων θὰ  
εἶναι περίπου αἱ αὐταὶ ἢ δὲν θὰ ἀφίστανται πολὺ ἀλλήλων. Ἐὰν λοιπὸν διαιρέσωμεν  
τὸ 960 : 59 θὰ ἔχωμεν τὸν ἀριθμὸν 16, ἥτοι τὸ σύνολον κίωνων<sup>1</sup> διὰ τὴν κατα-  
ξοᾶν (ιδὲ καὶ κατωτέρω ἐν λήμ. κονίασις) τῶν ὁποίων ἐδαπανήθη τὸ ὡς ἄνω ποσόν,  
εἶναι δὲ γνωστὸν (ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ, Ἱερὸν, σ. 122), ὅτι 16 ἦσαν οἱ ἰωνικοὶ κίονες, οἱ ὅποιοι  
ἐκόσμου τὴν πρόσοψιν τῆς μονορόφου στοᾶς τοῦ οἰκοδομήματος Δ. Ταῦτα ἐπέχουν  
θέσιν τεκμηρίων, ὅτι ἡ ὡς ἄνω ἐπιγραφή, εἶναι ἐκείνη, ἐν ἣ ἀναγράφονται αἱ δαπάναι  
τοῦ κτηρίου, ὅπερ εἶναι γνωστὸν ὡς Ἄβατον.

Εἰς τὸ κτήριο Δ εὐρέθησαν κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς καὶ αἱ στήλαι τῶν ἱαμάτων,  
τοῦτο δὲ ἀπετέλεσε τὸ κυριώτερον ἔρεισμα τοῦ ΚΑΒΒΑΔΙΑ διὰ τὴν ταύτισιν τοῦ κτηρίου  
πρὸς τὸ Ἄβατον. Ἡ ἄποψις ἐν τούτοις τοῦ HOLWERDA. AM 27, 1902, σ. 289 ἐξ. (καὶ  
FRICKENHAUS, Arch. Anz. 1912, σ. 140 ἐξ.: HILLER, Proleg. IG IV<sup>2</sup> 1, p. XXII),  
ὅτι ἡ στοᾶ, ἐν ἣ εὐρέθησαν αἱ στήλαι τῶν ἱαμάτων, δὲν εἶναι τὸ ὑπὸ τοῦ ΚΑΒΒΑΔΙΑ ὡς  
Ἄβατον χαρακτηριζόμενον, δὲν εἶναι ἐπιτυχῆς, παρὰ τὴν σύμφωνον γνώμην τοῦ  
FRICKENHAUS. Ὁ τελευταῖος οὗτος δέχεται ἐπὶ πλέον, ὅτι αἱ ἐγκοιμήσεις ἀσθενῶν  
ἐλάμβανον χώραν εἰς τὸ οἰκοδόμημα, ὅπερ εἰς τὸν Τοπογραφικὸν Πίνακα τοῦ Ἱεροῦ  
δηλοῦται ὑπὸ στοιχεῖον Ε. Περὶ τούτου ὁμοῦς ὁ ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ ἐν ΠΑΕ 1905, σ. 60  
σημειοῖ: «Υποθέτω ὅτι τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος περὶ τὴν οἶονεὶ αὐλήν τοῦ οἰκοδομήματος  
κτίσματα ἐχρησίμευον ἴσως, ἵνα φυλάσσωνται ἐν αὐτοῖς τὰ πρὸς θυσίαν προωρισμένα  
ζῶα... ἦσαν ἀληθῶς κατάλληλα πρὸς τοιοῦτον σκοπόν». Εἶναι βεβαίως δύσκολον νὰ  
συμβιβασθοῦν αἱ δύο ἀπόψεις, αἵτινες εἶναι ἀνάλογοι πρὸς τὴν ἀντίθεσιν, ἣν παρουσιάζουν  
εἰς ἐμφάνισιν τὰ δύο κτήρια. Τὸ ὅτι ὁμοῦς αἱ στήλαι μὲ τὴν ἀναγραφὴν ἱαμάτων  
εὐρέθησαν εἰς τὴν στοᾶν ταύτην εἶναι ὑπὲρ τῆς ἀπόψεως τοῦ ΚΑΒΒΑΔΙΑ, ὅτι δηλαδὴ  
ἐκεῖ κυρίως διέτριβον οἱ δεόμενοι θεραπείας, διότι νὰ ἀναγνωσθοῦν ὑπὸ τούτων κυρίως  
ἐνδιέφερε. Νομίζω ὅτι, μετὰ ἀπὸ τὸ δῶρον τῆς ἀγαθῆς τύχης, τῆς ἐπιγραφῆς ἐν ἣ  
γίνεται μνεῖα κτηρίου ἐν τῷ Ἱερῷ, οὔτινος τμήμα ἐκαλεῖτο Προκοιτατήριο, ὅπερ ἦτο  
χῶρος, εἰς ὃν διέτριβον οἱ ἀσθενεῖς πρὶν ἢ χωρήσουν εἰς τὸ Ἐγκοιτατήριο, δὲν ὑπάρχει  
ἀμφιβολία, ὅτι αἱ στήλαι μὲ τὰ ἱάματα, προπαρασκευαστικαὶ τῆς πίστεως τοῦ πάσχοντος  
διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν του ἀπὸ τὴν δυσάρεστον θέσιν εἰς ἣν εὐρίσκετο, εἶχον θέσιν εἰς  
τοῦτο καὶ μόνον. Ἡ ὅλη διάταξις τοῦ κτηρίου Ε καὶ οἱ περιορισμένοι χῶροί του  
(πίναξ Γ ἐν ΠΑΕ 1905) δὲν εἶναι ὑπὲρ τῆς γνώμης τοῦ FRICKENHAUS. Ἐπὶ πλέον

<sup>1</sup> Βεβαίως μένει ὑπόλοιπον 16 ὀβολῶν, ἥτοι ἀνὰ κίονος ἐδαπανήθησαν δραχμαὶ δέκα (= 60 ὀβολοί).  
εἰς δι' ἐκάστον κίονα. Οὕτω διὰ τὴν καταξοᾶν ἐκάστον

οὐδὲν ἄλλο τῶν ἀνασκαφέντων καὶ ἐπαρκῶς μελετηθέντων κτηρίων πληροῖ τὰς προϋποθέσεις Ἐγκομητηρίου.

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω προβάλλει τὸ ἐξῆς ζήτημα: Τὰ ἀνασκαφικῶς καὶ ἐπιγραφικῶς διαπιστωθέντα δίκτυα ἐκόσμου προσοψιν. Ἦτο αὕτη ἡ τῆς μονορόφου στοᾶς; Ἄν εἰς ταύτης τὰ δίκτυα ἀφορᾷ ἡ ἐπιγραφή μας, τότε ἡ ὑπαρξὶς θωρακείου πρέπει νὰ ἐπεκταθῇ<sup>1</sup> καὶ ἐκεῖσε, μεταξὺ τῶν 16 ἰωνικῶν κίωνων τῆς προσόψεως. Ἄν ὅμως ἀφορᾷ εἰς τὰ τῆς διωρόφου στοᾶς, διὰ τὴν ὁποῖαν δέχονται ἤδη τὴν ὑπαρξιν θωρακείου, τότε δὲν ὀκοδομήθη αὕτη εἰς μεταγενεστέρους χρόνους (ΠΑΕ 1905, σ. 79: FRICKENHAUS, ἔ. ἀ. σ. 140) ἀλλὰ κατὰ τὸν 4<sup>ον</sup> ἐπίσης αἰῶνα.

Τὰ ἄλλα ἐν τῇ ἐπιγραφῇ μνημονευόμενα κτίσματα: Διὰ τὸ ἐν στίχῳ 12 *Νακορήιον* κατεβλήθησαν εἰς τὸν [Ἡρ]ακλείδαν δραχμαὶ ἐβδομήκοντα. Ἡ λέξις, ἡ δηλοῦσα τὸ εἶδος ἐργασίας, ἦτο ἐπὶ τοῦ ἐλλείποντος τμήματος τοῦ λίθου. Ἄλλ' ὁ Ἡρακλείδης εἶναι γνωστὸς διὰ μεταφορὰς παρολίθων ἀπὸ ἄλλην ἐπιγραφὴν τοῦ Ἱεροῦ, IG IV<sup>2</sup> 1, 106<sup>1</sup> στίχ. 23, ὁμοίαι δὲ ὑπηρεσίαι του δικαιολογοῦνται ἐν προκειμένῳ ἀπὸ τὸ τμήμα τῆς ἐπιγραφῆς εἰς τὸ ὁποῖον ἀναγράφεται τὸ ὄνομά του.

Ἡ ὑπαρξὶς νακόρου ἦτο γνωστὴ ἐξ ἐπιγραφῶν ἐκ τοῦ Ἱεροῦ τοῦ Ἀπόλλωνος Μαλεάτα καὶ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐπὶ τοῦ Κυνορτίου ὄρους, IG IV<sup>2</sup> 1, 393. 400. 401. 402, *νακορεῖον* δὲ ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴν δαπανῶν τῶν ἐκεῖ σχετικῶν μὲ τὴν λατρείαν κτισμάτων, IG IV<sup>2</sup> 1, 109<sup>11</sup> στίχ. 121. 127. 142. Ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ἐν IG IV<sup>2</sup> 1, 393 ἀναφέρεται ἐν τῷ 7<sup>ῳ</sup> στίχῳ *ζάκορος*, ἐν δὲ τῷ 3/4 *νακόρος*, ἀμφότεραι γυναῖκες εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ἀπόλλωνος Μαλεάτα καὶ τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Ἡ ὑπαρξὶς νακόρου καὶ εἰς τὸ κάτω, τὸ κυρίως ἱερόν, ἦτο αὐτονόητος, καίτοι δὲν ἔχομεν σχετικὰς ἐπιγραφικὰς μαρτυρίας. Ὑπάρχει βεβαίως ἡ φιλολογικὴ μαρτυρία περὶ ζακόρων εἰς τὸ Ἱερόν, καταχωρισμένη εἰς τὸ περὶ Ἱστορίας Ζῶων, IX 33, τοῦ Αἰλιανοῦ, ἀντλοῦντος ἐκ τοῦ Ρηγίνου Ἰππυος. Οὗτοι, ἀνήκοντες προφανῶς εἰς τὸ κάτω ἱερόν, ἦσαν διάφοροι ἐκείνων τοῦ ἱερατείου τοῦ Ἀπόλλωνος Μαλεάτα (ἱερεὺς, νακόρος, πυρφόρος, ζάκορος, ναυφύλακες), καὶ θὰ νοοῦνται ἐν τῷ συνόλῳ τῶν οἱ διακονοῦντες τῷ Ἀσκληπιῷ (οἱ ὑπηρεταὶ τῆς ἐπιγραφῆς ἐν IG IV<sup>2</sup> 1, 122 στίχ. 112). Τὸ Νακορήιον θὰ εἶχε θέσιν παρὰ τὸν ναὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Ἴσως τοῦτο νὰ ἦτο τὸ ὡς οἰκοδόμημα Ε σημειούμενον εἰς τὸν Τοπογραφικὸν Πίνακα τοῦ Ἱεροῦ (καὶ ΚΑΒΒΑΛΙΑΣ, Ἱερόν κλπ., σ. 130), χωρὶς νὰ ἀποκλείεται ἡ ταύτισις τούτου μὲ τὴν πασιτάδα. Τὸ οἰκοδόμημα Ε ἀνωκοδομήθη κατὰ τὸν 4<sup>ον</sup> αἰῶνα κατὰ τὴν ἀνακαίνισιν τοῦ Ἱεροῦ, «καὶ συνίσταται ἐκ τετραγώνου αὐλῆς ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἐκ χώρου περιεκλεισμένου πέριξ καὶ δωματίων· πρὸ τῆς δυτικῆς δὲ πλευρᾶς, ἔνθα ἦτο ἡ εἰς τὸ οἰκοδόμημα εἴσοδος, ὑπῆρχε στοᾶ, ὡς φαίνεται, ἧς σφίζεται νῦν ὁ ἐκ λευκοῦ τιτανολίθου στυλοβάτης» (ΚΑΒΒΑΛΙΑΣ, Ἱερόν ἔ. ἀ.).

Ἡ Παστάς. Διὰ ταύτην ἐδαπανήθησαν σημαντικὰ χρηματικὰ ποσά, ἦτοι ἐν στίχ. 9 ἀναγράφεται δαπάνη 52 δραχμῶν, πιθανῶς διὰ τομὴν πύλων ἐν στίχῳ 39 δρα-

<sup>1</sup> ΚΑΒΒΑΛΙΑΣ ἐν ΠΑΕ 1905, σ. 81: «ἂν διὰ τοιοῦτου διαφράγματος ἐκλείοντο καὶ οἱ τῆς μονορόφου στοᾶς, δὲν γνωρίζομεν».

χμαί 1100 διὰ τὴν στέγασίν της καὶ ἀκόμη δραχμαί εἴκοσι (στίχ. 48) διὰ τὸ ἴδιον ἀντικείμενον. Παστὰς ὑπῆρχε καὶ ἐπὶ τοῦ Κυνορτίου: *πασ[τάδος/τ]ᾶς παρ' Ἀπόλλωνα* (IG IV<sup>2</sup> 1, 109<sup>III</sup> στίχ. 145), *ἐπ' Ἀπόλλωνος* (IG IV<sup>2</sup> 1, 109<sup>II</sup> στίχ. 122), *παρ' Ἀπόλλωνι* (IG IV<sup>2</sup> 1, 108 στίχ. 163) καὶ εἰς τὸ Ἀφροδίτιον (IG IV<sup>2</sup> 1, 107 στίχ. 16), χωρὶς ὁμως περισσοτέρας ἐνδείξεις περὶ αὐτῶν. Δύναται νὰ ταυτισθῇ μὲ τὸ ἐπὶ τοῦ Τοπογραφικοῦ Πίνακος τοῦ Ἱεροῦ, πρὸς Δυσμὰς τοῦ Ἀβάτου, οἰκοδόμημα Δ' (ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ, Ἱερὸν, σ. 128), ἢ τὸ προσάρτημα τοῦ Ἀβάτου (ΠΑΕ 1905, σ. 87 ἐξ.).

*Ὁ Ξυστός.* Διὰ τοῦτον ἀναγράφεται δαπάνη δέκα δραχμῶν καὶ πέντε ὀβολῶν ἐν τῷ 8<sup>ῳ</sup> στίχῳ, ἥτις ἀφορᾷ πιθανῶς εἰς τὴν τομὴν ἢ τὴν μεταφορὰν τῶν δι' αὐτὸν προοριζομένων λίθων. Ἀνήκει εἰς τὰ στωικὰ<sup>1</sup> ἐν συναρτήσει μετ' ἄλλων οἰκοδομήματα καὶ δύναται νὰ ταυτισθῇ μὲ τὸ πρὸς Βορειοανατολικά τοῦ Ἀβάτου στωικὸν οἰκοδόμημα Κ' (ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ, Ἱερὸν, σ. 157), ἢ καὶ ἐκεῖνο, ὅπερ εἶναι γνωστὸν ὡς οἰκοδόμημα Ξ (ἂν καὶ τὸ ἀναγραφόμενον ποσὸν, ἂν δὲν εἶναι συμπλήρωμα, εἶναι εὐτελεῆς προκειμένου περὶ τοῦ τόσον μεγάλου οἰκοδομήματος τούτου).

*Κονιάσιος ῥόου* ἐν στίχῳ 45. Διὰ ταύτην ἑδαπανήθη ποσὸν 175 δραχμῶν. Διὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν ὑδάτων γίνεται χρῆσις εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τοῦ Ἱεροῦ τῆς λέξεως ὄχρτος<sup>2</sup>. Ἐν προκειμένῳ γίνεται χρῆσις ἄλλου ὄρου, τοῦ ῥούου, ὅστις δὲν εἶναι ἄλλο τι ἢ ἀδλαξ ὑδατοστεγῆς, διὰ τῆς ὁποίας διοχετεύεται (ῥέει<sup>3</sup> συνεχῶς) ὕδωρ. Συνδέεται αὕτη ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ πρὸς τὸν ἀγωγὸν ὕδατος διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Ἱεροῦ. Τοῦτο εἶναι γνωστὸν ὅτι μετεφέρετο ἐκ πηγῶν ἀφθόνου ὕδατος, αἵτινες ἀναβλύζον ἐπὶ θέσεων κεκλιμένων εἰς τὴν ΝΔ. πλευρὰν καὶ τὰς ὑπωρείας τοῦ Κυνορτίου ὄρους καὶ καλοῦνται, ἢ μὲν ἐκ τοῦ ἐκεῖ ἠρειπωμένου ἐκκλησιδίου «τῆς Ἁγίας Ἄννης», ἢ δὲ ἄλλῃ ἐκ τῆς τοποθεσίας «Ρέλλια». Τοῦ ἀγωγοῦ τούτου ὁ ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ<sup>4</sup> ποιεῖται ἀπλῆν μνεῖαν, ἠρεύννησεν ὁμως τοῦτον, μεταγενεστέρως ὡς φαίνεται, ἐν μέρει ἢ ἐν τῷ συνόλῳ του. Διότι, ἐν ἔτει 1931, ὅτε, ἐπιμελητῆς ὢν ἐν τῇ Ἀργολίδι, παρέμεινα ἐπ' ἀρκετὸν εἰς τὸ Ἱερὸν, ἢ ἀνάμνησις τοῦ ΚΑΒΒΑΔΙΑ ἦτο ἀκόμη πολὺ ζωηρά, ὁ δὲ τότε φύλαξ ἀρχαιοτήτων Μ. Γιαννούλης εἶχε συνεργασθῇ μετ' αὐτοῦ. Ἡμέραν τινὰ λοιπόν, ὅτε εὕρισκόμεθα ἐκεῖθεν τῶν Προπυλαίων, εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ μεταγενεστέρου νεκροταφείου, ὁ φύλαξ μοι ἔδειξεν, εἰς τὸ δεξιὸν τῆς πρὸς Ἐπίδαυρον ἀγροτικῆς ὁδοῦ, θέσιν, εἰς ἣν ἦτο φρεάτιον, κεκαλυμμένον τότε ὑπὸ χωμάτων. Διὰ τούτου, ὡς ὁ ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ εἶχεν ἐξηγήσει εἰς αὐτόν, κατήρχοντο καὶ ἐκαθάριζον ὑδραγωγεῖον, τὸ ὁποῖον ἐχώρει πρὸς τὰ Προπύλαια. Κατὰ τὴν περιγραφὴν του, τοῦτο ἦτο ἐξ ὀλοκλήρου σκαλισμένον εἰς τὸν μαλακὸν βράχον καὶ εἶχεν ὕψος πλέον τῶν 2 μέτρων. Ἦτο δὲ τοῦτο ἀρκετὰ μέτρα ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδάφους (ἐνιαχοῦ πλέον τῶν 10 μ.) εἰς τοῦτο κατέληγον

<sup>1</sup> ΠΑΥΣΑΝ. VI 23. 1: ὁ σύμπας δὲ οὗτος περιβόλος καλεῖται Ξυστός. ΞΕΝΟΦ. Οἶκον. XI 15: ἐγὼ δὲ περιπάτω χρῶμαι τῇ εἰς τὸν ἀγρὸν ὁδῷ ἴσως ἄμεινον, ὃ Σώκρατες, ἢ εἰ ἐν τῷ ξυστῷ περιπατοίην. BCH 23, 1899, σ. 566 στίχ. 5: οἱ[δε] ἐπρίαντο τὰ πυθικὰ ἔργα τοῦ ξυστοῦ καὶ τοῦ περιστύλου τὰν σκάψιν καὶ ὁμάλιξιν, στίχ. 7 ἐπὶ τὸ ξυστὸν γὰς λευκά[ς] μεδίμνον[ς], στίχ. 9 τοῦ ξ[υ/σ]τοῦ καὶ π[ερ]ιστύλου[ς].

<sup>2</sup> IG IV<sup>2</sup> 1, 109<sup>III</sup> στίχ. 25. 145. 155: 110, στίχ. 34.

<sup>3</sup> Ἴδὲ καὶ IG IV 823 στίχ. 18 [ὑπέ]ρ τὸν [ρ]όον Πειθάνδρου, 26: τοῦ ῥούου τοῦ ἐπὶ τὰν ἱμασίαν, 48: ὡς τὸ ὕδωρ ἐπὶ τὸν ναὸν μὴ ῥέη, ὡς καὶ στίχ. 46. 47. 48: ζωρῶα (ζω-ρῶα = ροή, aqua viva).

<sup>4</sup> ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ, Ἱερὸν, σ. 165: «δύο δὲ τοιαῦτα πηγαὶ σφύζονται καὶ σήμερον διὰ παλαιοῦ ὑδραγωγείου ἐκρέουσαι».

ἐκ τῶν πλαγιῶν ἄλλα μικρότερα ὑδραγωγεῖα, διοχετεύοντα τὸ ὕδωρ ἄλλων πηγῶν τῆς περιοχῆς. Εἰς τὸ μέρος ἀκριβῶς ἐκεῖνο ὑπῆρχε καὶ κόγχη λαξευμένη εἰς τὸν βράχον, ἵνα τοποθετῆται λυχνία ἐν αὐτῇ καὶ διευκολύνηται ἡ ἐργασία καθαρισμοῦ. Τὰς πληροφορίας ταύτας ἐπεβεβαίωσε προσφάτως καὶ ὁ ἐν τῇ περιοχῇ κατοικῶν Τάκης Καλαματιανός, ὅστις καὶ ἔχει κατέλθει εἰς τὸ ὑδραγωγεῖον, ὡς καὶ ἄλλοι ἀπασχοληθέντες εἰς τὰς ἐργασίας μεταφορᾶς τοῦ ὕδατος Ἀγ. Ἄννης εἰς Λυγουριό.

Μὲ τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦτο, εὐρισκόμενον ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδάφους, δύναται νὰ ταυτισθῇ ἡ δύτα τῆς ἐπιγραφῆς μας. Πρόκειται περὶ ἔργου σημαντικοῦ, οὐτινος ἡ κατασκευὴ ἀπῆρθε χρόνον μακρὸν καὶ δαπάνην οὐ μικράν.

Ἐν τῇ μνησθείσῃ ἐπιγραφῇ τῆς Τροιζῆνος, IG IV 823, καὶ ἐν στίχῳ 41/2 ἀναγράφεται: *αὐλῶν ἐρμάσσιος/ποιί τᾶι δύται*, ὅπερ ὁ BURSIAΝ ἠρμήνευσε fuer Legung von Wasserroehren· τὸ δύτα ἐξ ἄλλου ἐρμηνεύεται ἐν τοῖς σχολίοις τῶν IG IV ὡς aedícula. Ἀλλὰ τί σημαίνει τοποθέτησις ὑδροσωλήνων πρὸς τὴν (εἰς τὴν) δύταν; Ἡ λέξις αὐλὸς ἐπαναλαμβάνεται ἐν τῷ αὐτῷ στίχῳ ἐπ' εὐκαιρίᾳ συμπληρωματικῆς πιστώσεως· οἱ ὑδροσωλήνες δηλαδὴ δὲν ἐπήρκεσαν καὶ παρέστη ἀνάγκη προσθέτου προμηθείας 8 τοιούτων εἰσέτι. Σημειωτέον, ὅτι εἰς ἄλλον ἐργολάβον κατεβλήθη ἡ δαπάνη τὴν πρώτην φοράν, εἰς ἄλλον τὴν δευτέραν. Ἀλλὰ τὰ ἐν στίχ. 41, *ἔμπροσθε ?] τοῦ ναοῦ ὀρύξιος*, 45/6, *ἔπισθε τοῦ ναοῦ*, 48, *ὡς τὸ ὕδωρ ἐπὶ τὸν ναὸν μὴ ρέη*, 51, — *εἰ ὁ ναός*, 54, *ἐν τῷ ναῶ*, 56, *ποιί τῷ ναῶ*, δηλοῦν τὴν ἐκτέλεσιν ἔργων εἰς θέσιν, εἰς ἣν ὑπάρχει ἤδη ναός. Τὰ ἔργα ταῦτα, ὡς φαίνεται ἀπὸ τοὺς στίχους 46-48, ἐξετελοῦντο ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδάφους, διὰ τοῦτο λαμβάνεται πρόνοια, ἵνα μὴ ἐξ αἰτίας τούτων προξηνηθοῦν ζημίαι εἰς τὸν ναόν.

Μὲ τὴν δύταν ἔχουν πιθανῶς σχέσιν 1) αἱ ἐν τοῖς στίχοις 15 καὶ 16 *ἔσχαραι*, τοποθετούμεναι ἐπὶ τῶν φρεατίων καθαρισμοῦ ταύτης, 2) τὰ ἐν στίχῳ 36, *Σωκρά[τει] χωρίον* · *Κλειδίκωι χωρίου* Θ = = = —· Πρόκειται περὶ ἀπαλλοτριώσεως ἀγροκτημάτων, ἀφοῦ ἡ δύτα ἦτο κατὰ μέγα μέρος ἐκτὸς τοῦ χώρου, ὅστις ἦτο κτήσις τοῦ Ἱεροῦ. Σχετικῶς ἰδὲ ἐν IG IV 823 στίχ. 33: [τ]ῶ[γ] χωρ[ί]ων τῶμ Πυθοδώρου, *ῶι οἱ λίθοι ἔτμηθεν*, 52, *ἐπεὶ μαλακὸν κατεφάνη τὸ χωρίον*, 66, *ἀφομοιώσιος τοῦ χωρίου*, *ῶτοι λίθο[ι -]* καὶ στίχ. 16. 32.

Δύτα ἐν Ἀσκληπιείῳ θὰ ἐκαλεῖτο τὸ ὑδραγωγεῖον, εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ ὁποίου ἀναφέρονται αἱ δαπάναι ἐν στίχ. 7. 25. 27. καὶ Π<sup>α</sup> 17. 18. 20, *ρῶος* δέ, ἡ ἐπὶ τοῦ δαπέδου τούτου αὐλαξ, δι' ἧς ἔρρεε τὸ ὕδωρ πρὸς τὸ Ἱερόν. Αὕτη εἶναι, νομίζω, ἡ πιθανωτέρα ἐρμηνεία τῶν λέξεων. Τὸ ἔργον τοῦτο ἦτο μέγα καὶ ἀνάλογον πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ Ἱεροῦ, τὰς οἰκοδομικὰς καὶ τὰς τῆς καθημερινῆς χρήσεως. Διὰ τοῦτο εἶχε κατασταθῆ εἰδικὴ συναρχία, ἐπιβλέπουσα τὴν καλὴν ἐκτέλεσίν του. Τὰ μέλη τῆς συναρχίας, οἱ δυτορύνκται, ἡμείβοντο, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς θυμελοποιούς, διότι ἦσαν ἀπασχολημένοι ἐκτὸς τοῦ Ἱεροῦ καὶ ἐντονώτερον ἐκεῖνων.

Ἡ ἐπιγραφὴ προέρχεται ἀπὸ μίαν τῶν λαμπροτέρων περιόδων οἰκοδομικῆς δραστηριότητος ἐν Ἀσκληπιείῳ καὶ μαρτυρεῖ τὴν οἰκονομικὴν εὐεξίαν τοῦ Ἱεροῦ. Προέρχεται βεβαίως ἀπὸ τὸν 4<sup>ον</sup> αἰῶνα, τοῦ ὁποίου ἡ πολυτάραχος ἱστορία φαίνεται ὅτι δὲν



εἶχε σοβαρὰν ἐπίδρασιν εἰς τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τοῦ Ἱεροῦ. Διότι, ἡ φήμη του, προσελκύουσα ἀσθενεῖς ἀκριβοπληρώνοντας διὰ τὴν θεραπείαν των, ὡς καὶ αἱ σημαντικαὶ δωρεαὶ πλουσίων ἡγεμόνων, οἵτινες ἀντὶ τούτων ὠνομάζοντο θεαροδόκοι, διετήρησαν τὴν οἰκονομικὴν εὐρωστίαν του καὶ ἐπέτρεψαν τὴν ἀνακαίνισιν τῶν κτηρίων του, ὡς καὶ τὴν ἀνέγερσιν νέων τοιούτων. Ἀκριβέστερον ἡ ἐπιγραφὴ δύναται νὰ χρονολογηθῇ εἰς τὸ γ' τέταρτον τοῦ 4<sup>ου</sup> π. Χ. αἰῶνος. Ἡ μνεῖα ἐργωνῶν, οἵτινες εἶχον λάβει μέρος εἰς τὴν δημοπράτησιν ἢ τὴν οἰκοδομήσιν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ<sup>1</sup>, τῆς Θόλου<sup>2</sup>, ἄλλων ἐν τῷ Ἱερῷ κτηρίων<sup>3</sup>, ἢ εἶχον ἐργασθῆ εἰς τοὺς Δελφοὺς<sup>4</sup>, ἐντοπιζοῦν αὐτὴν εἰς τὴν χρονικὴν ταύτην περιόδον.

#### ΕΡΓΩΝΑΙ ΚΑΙ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΑΙ

Τινὲς τούτων εἶναι ἤδη, ὡς ἐλέχθη, γνωστοί, ἄλλοι ὅμως γίνονται νῦν τὸ πρῶτον γνωστοί. Ἐν τῷ συνόλω των καὶ κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν εἶναι οἱ ἑξῆς :

I. Ἄγναμπος, ἐν στίχῳ 4 καὶ ἴσως καὶ ἐπὶ τοῦ τεμαχίου Π<sup>α</sup> στίχ. 7. Μὲ τὸ ὄχι σὺνήθες τοῦτο ὄνομα εἶναι γνωστοί: 1) Ὁ ἀρχιτέκτων δμωνύμου στοᾶς ἐν Ὀλυμπίᾳ, ΠΑΥΣΑΝ. V 15. 6. VI 20. 10, 13. 2) ἄλλος ἐπὶ καταλόγου στρατιωτῶν ἐν Κυρήνῃ χρονολογουμένου ἐκ τοῦ 4<sup>ου</sup> π. Χ. αἰῶνος, SEG IX N<sup>ο</sup> 46 στίχ. 46.

II. Ἀθανάδ[ας], ἐν στίχῳ 6/7. Τὸ ὄνομά του ἔχει ἀναγραφῆ μετὰ ἀπὸ ἐργῶνας, οἵτινες εἰσέπραξαν χρήματα διὰ μεταφορὰς ὑλικῶν, πιθανῶς πορολίθων. Εἶναι πιθανῶς ὁ ἴδιος μὲ τὸν ἐν IG IV<sup>2</sup> 1, 103 στίχ. 18. 48.

III. Ἀρισταῖος, ἐν στίχῳ 8. Εἶναι εἰς ἀπὸ τοὺς ἐργῶνας, οἵτινες εἰργάσθησαν ἐπὶ μακρότερον χρόνον ἐν τῷ Ἱερῷ. Ἀναφέρεται καὶ κατωτέρω ἐν στίχ. 10. 14. 17. 21, ὡς ἐπίσης ἐπὶ τοῦ τεμαχίου Π<sup>α</sup> στίχ. 11. 18. Ἀνέλαβε σημαντικὸν τμῆμα τῶν ἐργασιῶν τῆς δύτας καὶ εἰς μίαν περίπτωσιν εἰσέπραξε ποσὸν πλέον τῶν 440 δραχμῶν (Π<sup>α</sup> στίχ. 18). Φαίνεται, ὅτι εἶναι ὁ αὐτὸς μὲ τὸν ἀναλαβόντα τὴν ἐκτέλεσιν ἐργασιῶν κατὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, IG IV<sup>2</sup> 1, 102 στίχ. 255. 275-305. Ἴδὲ καὶ 743. Τὸν ἴδιον εὐρίσκομεν ἐν ἔτει 331 εἰς τοὺς Δελφοὺς εἰσπράττοντα χρήματα διὰ τὴν στήλην: ἐν ἧ[ι τὰ ἐπιδ]έκατα τὰ παρ[ὰ] τῶν ἱερομνημόνων ἀναγράφεται, FD III 5, 58 στίχ. 39.

IV. [Ἀρ]ιστοφάνης, ἐν στίχῳ 37. Οὗτος εἶχεν ἀναλάβει στύλων καταξοάν. Εἶναι προφανῶς ὁ ἴδιος μὲ τὸν ἀναγραφόμενον εἰς τὴν ἐπιγραφὴν δαπανῶν τῆς Θόλου, IG IV<sup>2</sup> 1, 103 στίχ. 49, παρ' Ἀριστοφάνεος ὑπεραμερίαν τᾶς περιστάσιος

V. Ἀρίστων, ἐν στίχῳ 38. Οὗτος ἔλαβε δραχμὰς 122 (ἢ κάτι πλέον τούτων) διὰ τὴν κονίασιν στύλων. Κατωτέρω, ἐν στίχῳ 49, ἀναγράφεται, ὅτι ἀνέλαβε καὶ τὴν τοποθέτησιν θυρῶν. Ὁ αὐτὸς ἔλαβε μέρος καὶ εἰς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ. IG IV<sup>2</sup> 1, 102 στίχ. 200. 252. καὶ 743 στίχ. 4.

1 Οἱ ὑπὸ στοιχεῖα III. V. XI. XXV. XXXVI. XXXVIII.

2 Οἱ ὑπὸ στοιχεῖα II. IV. X. XIV. XVIII.

3 Οἱ ὑπὸ στοιχεῖα XII. XVII. XX. XXXII.

4 Οἱ ὑπὸ στοιχεῖα III. XV. XXI.

VI. Ἀρτυκλῆς, ἐν στίχ. 27. 46. 54. Τὸ ὄνομα ἀπαντᾶται διὰ πρώτην φωνὴν καὶ εἶναι ἐκ τῆς ἰδίας ρίζης μὲ τὰ Ἀρτύμων, Ἀρτύλας, Ἀρτύμαχος.

VII. Ἀρχικράτης, ἐν στίχῳ 6. Ὁ ἴδιος μὲ τὸν ἐπὶ τοῦ τεμαχίου Π<sup>α</sup> στίχ. 19. Ἔλαβε χρηματικὸν ποσὸν (ὄπερ δὲν ἐσώθη) ἀγωγᾶς, πωρολίθων πιθανῶς.

VIII. Γένυσος, ἐν στίχ. 33. 39 καὶ ἐπὶ τοῦ τεμαχίου Π<sup>α</sup> στίχ. 8. 9. Τὸ ὄνομα γνωρίζομεν νῦν τὸ πρῶτον. Ὁ ΠΑΠΑΛΗΜΗΤΡΙΟΥ ἀναγράφει τοῦτο διὰ κεφαλαίων γραμμάτων εἰς τὸ SEG XI σ. 239 συνοδεύεται μὲ ἐρωτηματικόν. Τὸ ὅτι ὁμοῦ δὲν παρεδόθη ἢ ὑπαρξίς του, δὲν σημαίνει κατ' ἀνάγκην ὅτι δὲν ὑπῆρχε.

IX. Δαμοκλῆς ἢ Δαμοκλεί[δας], ἐν στίχῳ 3. Ἄγνωστος ὡς ἐργώνης. Ἴδὲ καὶ Σαμοκλῆς.

X. Δαμοσθένης, ἐν στίχῳ 46. Ἐπρομήθευσε πλίνθους. Εἶναι ἴσως ὁ ἴδιος μὲ συνώνυμον Ἀργεῖον, ὅστις ἔλαβε μέρος εἰς τὴν δημοπρασίαν διὰ τὴν οἰκοδομὴν τῆς Θόλου, IG IV<sup>2</sup> 1, 103 στίχ. 167/68.

XI. Δαμο[φά]νης, ἐν στίχῳ 20. Ἀναφέρεται καὶ ἐπὶ τοῦ τεμαχίου Π<sup>α</sup>, καί, πλὴν τῆς ἐνεργοῦ συμμετοχῆς του εἰς τὰς ἐργασίας οἰκοδομήσεως τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἔλαβε καὶ εἰς τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ προκειμένου κτίσματος ἐνεργὸν μέρος. Αἱ 16 δραγμαί, αἱ ἀφορῶσαι εἰς τοῦτον, εἶναι προφανῶς ἐπιτιμᾶ, τὰ δὲ μεγάλα χρηματικὰ ποσά, ἅτινα συνοδεύουν τὸ ὄνομά του ἐν Π<sup>α</sup> στίχ. 23. 24. 25 εἶναι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὑπεραμερία. Αἱ ἐπάλληλοι ἀναγραφαὶ τοῦ ὀνόματός του, συνδεόμεναι μὲ μὴ τήρησιν τῶν ὑποχρεώσεών του, μαρτυροῦν ἐκ παραλλήλου τὴν πολλαπλὴν συμμετοχὴν του.

XII. Δάμων, ἐν στίχ. 35. 45. Εἰσέπραξε σημαντικὰ χρηματικὰ ποσὰ διὰ ἐργασίας κονιάσιος στύλων καὶ κονιάσιος ρόου. Εἶναι ἴσως ὁ ἴδιος μὲ συνώνυμον ἐργώνην, λαβόντα μέρος εἰς τὴν οἰκοδόμησιν τῶν κτισμάτων, εἰς ἃ ἀφοροῦν αἱ ἐπιγραφαὶ ἐν IG IV<sup>2</sup> 1, 106<sup>1</sup> στίχ. 39 καὶ 109<sup>11</sup> στίχ. 147. 155.

XIII. Δέξιος, ἐν στίχῳ 48. Ὁ ἄλλοθεν ἄγνωστος οὗτος ἐργώνης ἀπαντᾶται καὶ ἐπὶ τοῦ τεμαχίου Π<sup>α</sup> στίχ. 15 καὶ Π<sup>β</sup> στίχ. 10. 18.

XIV. Ἐπισθένης, ἐν στίχ. 11. 15. 21 καὶ ἐπὶ τοῦ τεμαχίου Π<sup>α</sup> στίχ. 6. 20. 21. Μετέσχεν ἐνεργῶς εἰς τὰς ἐργασίας οἰκοδομήσεως, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς ἐπανειλημμένης ἀναγραφῆς τοῦ ὀνόματός του. Ὁ αὐτὸς ἔλαβε μέρος καὶ εἰς τὴν οἰκοδόμησιν τῆς Θόλου, IG IV<sup>2</sup> 1, 103 στίχ. [23]. 98.

XV. Ἐδαγόρας, ἐν στίχῳ 50. Ἐπρομήθευσεν ἥλους. Ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ἐν FD III 5, 22 στίχ. 31 ἀναφέρεται Ἐδαγόροι σταλᾶν [ἐρ]γασίας (340 π.Χ.).

XVI. Ἐδαρχίδαμος, ἐν στίχῳ 41. Ἐπὶ τοῦ τεμαχίου Π<sup>α</sup> στίχ. 20 ἀναγράφεται, ὅτι οὗτος ἔλαβε δραγμαὶς δύο, δύντας ἐκκαθάριστος. Ἐν προκειμένῳ τὸ χρηματικὸν ποσόν, ὄπερ ἔλαβε, δὲν ἐσώθη· ἡ ἐργασία δι' ἣν ἔλαβε τοῦτο χαρακτηρίζεται ὡς γᾶς ἐχφορή. Ὁ σχηματισμὸς τοῦ ὀνόματος ἐγένετο κατὰ τὸ Ἐδ-ἀρχιππος (ΞΕΝΟΦ. Ἑλλ. I 2. 1, II 3. 10).

XVII. [Ἡρ]ακλείδας, ἐν στίχ. 12 καὶ ἐπὶ τοῦ τεμαχίου X<sup>β</sup> στίχ. 59. Ὁ αὐτὸς

καὶ ἐν IG IV<sup>2</sup> 1, 106<sup>1</sup> στίχ. 23 (ἐγδεξάμενος τὰν [ἀναγωγὰν τ]ὰν τ[ῶ]ν πόρων τῶν εἰς τὸ Ἀφροδίτιον ἀγομένων), 109<sup>11</sup> στίχ. 43 καὶ Ἑλληνικά 14 σ. 36 στίχ. 127.

XVIII. *Ἰαροκλής*, ἐν στίχῳ 16. Ἔλαβεν ὀβολοὺς 3, ἐπιγροφᾶς ἐσχαρᾶν Ὁ αὐτὸς εἰσέπραξε δραχμὰς ἑννέα, παροχᾶς [ρ]ιπῶν κατὰ τὴν οἰκοδόμησιν τῆς Θόλου, IG IV<sup>2</sup> 1, 103 στίχ. 106.

XIX. *Καλανεύς*, ἐν στίχῳ 26. Ἐπὶ τοῦ λίθου ἀναγινώσκεται [·<sup>2</sup>·<sup>3</sup>] ζζ ἦτοι 4 χάλκεοι, ἐκ προηγουμένης καὶ μὴ ἀφορώσης εἰς τοῦτον δαπάνης. Τὸ ὄνομα εὑρηται διὰ πρώτην φορὰν.

XX. *Καλλικράτης* ἐν στίχ. 2. 6. 10/11. Εἰσέπραξε χρήματα διὰ τὴν μεταφορὰν οἰκοδομικῶν ὑλικῶν, πωρολίθων πιθανῶς. Καλλικράτης ἐργῶνης ἔλαβε χρήματα τὰς προῦσιος εἰς τὰ ἐπὶ Κυνὸς σκανάματα ἐβδόμαν δόσω, IG IV<sup>2</sup> 1, 109<sup>11</sup> στίχ. 153.

XXI. *Καλλίνος*, ἐν στίχ. 28. 31. 46. Τὸ ὄνομα ἐπιχωριάζει εἰς τὴν γειτονικὴν Ἐρμιόνην (ΔΙΟΓ. ΛΑΕΡΤ. ΒΙΟΙ V. 74: IG IV 688. 693) καὶ τὰ Μέγαρα (IG IV<sup>2</sup> 1, 71 στίχ. 43. 76/7. 94). Ὀμώνυμον τούτου εὐρίσκομεν ὡς ὑπαρχιτέκτονα εἰς τὰς ἐργασίας ἀνοικοδομήσεως τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Δελφοῖς, FD III 5, α) 25<sup>11</sup> Α στίχ. 13, β) 26<sup>11</sup> Α στίχ. 34 γ) 33 στίχ. 3/4 δ) 38 στίχ. 9 (ιδὲ καὶ 42 στίχ. 11: 74 στίχ. 52) ἀπὸ τοῦ ἔτους 345 ἔξ. Ἡμεῖβeto δὲ οὗτος ἐκεῖ μὲ 4 ὀβολοὺς ἡμερησίως διὰ τὰς προσφερομένας ὑπηρεσίας του. Αἱ ἀναγραφόμεναι δαπάναι διὰ τὰ οὕτως εἰσπραττόμενα παρ' αὐτοῦ χρηματικὰ ποσὰ καλύπτουν χρονικὰς περιόδους, αἵτινες ποικίλλουν ἐκάστοτε. Ἐπὶ παραδείγματι εἰς τὴν περίπτωσιν α ἀναγράφεται *Καλλίνωι ὑπαρχιτέκτονι μισθὸς μηνῶν ἕξ, τὰς [ἀμ/]έρας ὀβολοὶ τέτορες, κεφα[λὰ/]δραχμαὶ ἑκατὸν ἴκατι*, ἦτοι δραχμαὶ εἴκοσι κατὰ μῆνα. Εἰς τὴν περίπτωσιν β: μισθὸς ἑπτὰ μηνῶν, δραχμαὶ 140. Εἰς τὴν περίπτωσιν γ: μισθὸς ἕξ μηνῶν, δραχμαὶ 120. Εἰς τὴν περίπτωσιν δ: μισθὸς πέντε μηνῶν, δραχμαὶ 100. Δὲν εἶναι καθόλου βέβαιον, ἂν πρόκειται περὶ τοῦ ἰδίου προσώπου εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις, καίτοι καὶ χρονικῶς συμβιβάζεται ἡ δραστηριότης του εἰς ἀμφοτέρα τὰ Ἱερὰ καὶ ἐπὶ πλέον ὑπάρχει ἡ ὁμοία περίπτωσις πλείστων ἐργωνῶν, ἰδίᾳ ἕξ ἀνατολικῆς Πελοποννήσου, ἀπασχοληθέντων εἰς Δελφοὺς καὶ εἰς τὸ Ἀσκληπιεῖον. Αἱ καθ' ἡμέραν ἀποδοχαὶ τοῦ Καλλίνου ἐν Ἀσκληπιείῳ δὲν εἶναι γνωσταί, διότι τὸ εἰσπραττόμενον ποσὸν ποικίλλει ἐκάστοτε.

Ἐν στίχῳ 24 φέρεται ὡς εἰσπράξας δραχμὰς 34, ὀβολοὺς 2 καὶ ἡμιωβέλιον.

»	»	28	»	»	»	»	45	»	3	—
»	»	31	»	»	»	»	47	»	2	—
»	»	35	»	»	»	»	40	—	—	—

Αἱ πληρωμαὶ εἰς τὸ Ἀσκληπιεῖον διενηροῦντο κατὰ μῆνα, ἀφοῦ δὲ εἰς πλείονα σημεῖα τοῦ κεμένου ἀναγράφονται τὰ ὀνόματα τῶν δυτορυκτῶν, συνοδευόμενα μὲ ποσὰ εἰσπραχθέντων χρημάτων, εἶναι ἐγγὺς ἡ σκέψις, ὅτι αἱ ἀντίστοιχοι πληρωμαὶ διενηροῦθησαν κατὰ μῆνας. Παρὰ ταῦτα, παραμένει ἐν ἐκκρεμότητι τὸ κύριον θέμα, ἂν τὰ εἰσπραττόμενα παρὰ τῶν δυτορυκτῶν χρήματα ἀντιπροσωπεύουν ἀμοιβὴν δι' ὑπηρεσίας τακτῆς χρονικῆς περιόδου, ἀφοῦ δὲν εἶναι ἰσόποσα. Ἐξ ἄλλου, ἀποκλείεται νὰ εἰσπραττόντο τὰ χρηματικὰ ταῦτα ποσὰ δι' ἐργασίας ὁμοίας πρὸς τὰς ὑπὸ τῶν ἐργωνῶν

τελουμένας, διότι καὶ κατονομάζονται αὐταὶ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ καὶ αἱ διὰ ταύτας πληρωμαὶ διατυποῦνται ἄλλως. Ἡ ἐξήγησις τούτου ἴσως νὰ εἶναι ἀπλή καὶ οἱ γινόμενοι διὰ ταύτην συνδυασμοὶ ἀπλοὶ ἢ εὐφυνεῖς, ἀλλὰ βεβαίως μὲ κριτήρια τῆς ἐποχῆς μας.

XXII. *Κλειταγόρας*, ἐν στίχῳ 51. Ὁ ἄλλοθεν ἄγνωστος οὗτος ἐργώνης ἀπαντᾶται καὶ ἐπὶ τοῦ τεμαχίου Π<sup>β</sup> στίχ. 17.

XXIII. *Δαίαρχος*, ἐν στίχῳ 29. Οὗτος ἀνέλαβε νὰ φυτεύσῃ δάφνας. Ὡς ὄνομα εὔρηται νῦν τὸ πρῶτον. Ἐσχηματίσθη κατὰ τὰ ὁμοίως συνθέσεως ὑπὸ ΒΕCΗΤΕL ἐν ΗΡ σ. 273 παρατιθέμενα.

XXIV. *Λυσήν*, ἐν στίχῳ 36. Διὰ τοῦτον δὲν γνωρίζομεν, ἂν ἦτο ἐργώνης ἢ ιδιοκλήτης χωρίου, διότι ἢ μετὰ τὸ ὄνομα συνέχεια τοῦ κειμένου ἦτο ἐπὶ τοῦ ἐλλείποντος τμήματος τοῦ λίθου. Τὸ ὄνομα, ὄχι σύνηθες, εὔρηται καὶ ἐπὶ ἄλλης ἐπιγραφῆς ἐν Ἀσκληπιείῳ, IG IV<sup>2</sup> 1, 71 στίχ. 42, *Λυσήν Ἀνδρία* (Ἵλλεὺς Μεγαρεὺς), χρονολογούμενης ἀπὸ τὴν χρονικὴν περίοδον 242/1 (= ΑΕ 1937, σ. 714).

XXV. *Μνάσιλλος*, ἐν στίχ. 1. 5. 9 (εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν μὲ ἐν λ). Ἄνελάμβανε *τομὰν καὶ ἀγωγὰν* πωρολίθων. Ὁ αὐτὸς εἶχε λάβει μέρος εἰς τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἧτοι *ἔλετο λατομίαν τῶι στρώματι καὶ τᾶι/πο[τιβά]σει ταμὲν καὶ ἀγαγὲν*, IG IV<sup>2</sup> 1, 102 στίχ. 40.

XXVI. *Νεγκλήης*, ἐν στίχῳ 9. 13 καὶ ἐπὶ τοῦ τεμαχίου Π<sup>α</sup> στίχ. 19. Ἀπαντᾶται διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τοῦ Ἱεροῦ.

XXVII. *Νίκαρχος*, ἐν στίχῳ 52, προμηθευτῆς πωρολίθων. Ἀπαντᾶται διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τοῦ Ἱεροῦ.

XXVIII. *Ξ[ενό]φαντος*, ἐν στίχῳ 8. Οὗτος κατὰ μῆνα Πάναμον εἰσέπραξε δραχμὰς 10 καὶ ὀβολοὺς πέντε διὰ τὴν προμήθειαν πωρολίθων πιθανῶς, προοριζομένων διὰ τὸν Ευστόν. Εἶναι ἄγνωστος ἄλλοθεν.

XXIX. *Πασιτέλης*, ἐν στίχῳ 47. Ἀπαντᾶται διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τοῦ Ἱεροῦ.

XXX. *Σαμοκλήης*, ἢ *Σαμοκλε[ίδας]*, ἐν στίχῳ 30. Ἐὰν δὲν ἔχωμεν σφάλμα ὡς πρὸς τὴν χάραξιν τοῦ πρώτου γράμματος (Σ ἀντὶ Δ, ἧτοι Δαμοκλήης), τότε τὸ ὄνομα ἀπαντᾶται διὰ πρώτην φορὰν. Σαμαγόρας εὔρηται ἐπὶ ἐπιγραφῆς τῆς γειτονικῆς Τροϊζήνος IG IV 764<sup>1</sup> στίχ. 3.

XXXI. *Σίττυρος*, ἐν στίχῳ 24. Ἐργώνης ἢ προμηθευτῆς ὕλικῶν ἄγνωστος ἄλλοθεν. Τὸ τρίτον ἀπὸ τοῦ τέλους γράμμα ὁμοιάζει πρὸς Β, ἧτοι Σιτύβωι, φαίνεται ἐν τούτοις, ὅτι πρόκειται διὰ φθορὰν τῆς ἐπιφανείας τοῦ λίθου εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο. Σιτύρας ὡς ὄνομα «Hypatae saepius occurit» (Σημ. 69 ἐν Syll.<sup>3</sup> N° 826<sup>1</sup>), IG IX 2, 5<sup>α</sup> στίχ. 6 : 9 στίχ. 2. 11 : Syll.<sup>3</sup> 826<sup>1</sup> στίχ. 5 : 826<sup>β</sup> I στίχ. 30, 692 στίχ. 15, 704<sup>β</sup> στίχ. 5.

XXXII. *Σκυθῖνος*, ἐν στίχῳ 44, προμηθευτῆς ξύλου. Εἶναι γνωστὸς καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴν, ἢ ὁποῖα ἀφορᾷ εἰς τὰς δαπάνας τῶν «ἐπὶ Κυνὸς σκανάματα» IG IV<sup>2</sup> 1, 109<sup>III</sup> στίχ. 144, *Σκυθῖνωι ἐργῶναι τὰς ἐ[ργα/σ]ίας τοῦ ὀχετοῦ τοῦ πρὸ τὰς πασ[τάδος/τ]ᾶς παρ' Ἀπόλλωνα*

XXXIII. *Σωκράτης*, ἐν στίχῳ 7. Δὲν ἀναφέρεται ἐπὶ ἄλλης τῶν οἰκοδομικῶν ἐπιγραφῶν τοῦ Ἱεροῦ. Ἔλαβε δραχμὰς 6 δι' ἐργασίαν σχετικὴν μὲ τὴν Δύταν.

XXXIV. *Σωτηρίδας*, ἐν στίχῳ 47. Διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τοῦ Ἱεροῦ. Τὸ ὄνομα τῆς ἐργασίας ἦν ἐξετέλεσε, *γραφύνας*, εὑρηται διὰ πρώτην καθόλου φορὰν.

XXXV. *Τραγήλιος*, ἐν στίχῳ 13. 44. Εἶναι ἄγνωστος ἄλλοθεν.

XXXVI. *Φειδοκράτης*, ἐν στίχῳ 14/5. Ἀναφέρεται καὶ ἐπὶ τοῦ τεμαχίου Π<sup>β</sup> στίχ. 22. Εἶναι γνωστὸς ἐπίσης ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴν δαπανῶν τοῦ ναοῦ Ἀσκληπιοῦ, IG IV<sup>2</sup> 1, 102 στίχ. 290.

XXXVII. *Φιλόμηλος*, ἐν στίχῳ 43. Ἔλαβε δραχμὰς 8 *ξύλου ἀγωγᾶς* Ἀγνωστος ἄλλοθεν.

XXXVIII. *Φρίκων*, ἐν στίχ. 16. 17. Ἦτο προμηθευτὴς μεταλλικῶν ἐξαρθημάτων, εἰδικὸς εἰς σιδηρὰς κατασκευὰς. Μετέσχεν ἐπίσης ἐνεργῶς εἰς τὴν οἰκοδόμησιν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἅπαξ δὲ εἰσέπραξε δραχμὰς 780, διότι *εἶλε/το σίδαρον ἐργάσασθαι ποὶ τὰς θύρας ἀνφοτέρας*, IG IV<sup>2</sup> 1, 102 στίχ. 60. Ἴδὲ καὶ στίχ. 207. 224. 236. 298.

XXXIX. *Χαρικρ[άτη]ς*, ἐν στίχῳ 7. Εἶναι ἄγνωστος ἄλλως ἔξ ἐπιγραφῶν τοῦ Ἱεροῦ. Ἔλαβε δραχμὰς 75, *ἐπιλογᾶς*. Μὲ τὴν λέξιν ταύτην, ἥτις, ὡς τεχνικὸς ὄρος, ἀπαντᾶται διὰ πρώτην φορὰν, νοεῖται πιθανῶς ἐργασία ἐπιλογῆς παραδοθέντων ἐκ μέρους τῶν ἐργωνῶν καὶ προμηθευτῶν ὑλικῶν δομῆς, ἐν προκειμένῳ πωρολίθων (;), τῶν ὁποίων ἢ *τομὰ* καὶ ἐν συνεχείᾳ ἢ *ἀγωγὰ* μνημονεύεται εἰς τοὺς προηγουμένους στίχους. Ἐνδέχεται ἐν τούτοις νὰ σημαίνει ἢ λέξις τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν πωρολίθων, πρὶν ἢ οὗτοι λάβωσι θέσιν ἐν τῷ οἰκοδομίῳ. Τὸ σημαντικὸν χρηματικὸν ποσόν, ὅπερ κατεβλήθη διὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην, συνηγορεῖ μᾶλλον ὑπὲρ τῆς δευτέρας ἐκδοχῆς.

#### ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Ἐπὶ τοῦ σφριζομένου τμήματος τοῦ κειμένου ἀναγράφονται: 1) Ἀναλήψεις χρημάτων διὰ τὴν χρηματοδότησιν ἐκτελουμένων ἔργων. 2) Ἀνάλωσις τῶν χρημάτων πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἀναγραφομένου ἐκάστοτε α) τοῦ ὀνόματος ἐκείνου, εἰς ὃν κατεβλήθη χρηματικὸν τι ποσόν, β) τοῦ εἶδους ἐργασίας, ἢν οὗτος ἐξετέλεσε, γ) τοῦ ποσοῦ χρημάτων, ὅπερ οὗτος ἔλαβε. Καλύπτει περίοδον οἰκοδομικῆς δραστηριότητος δύο πιθανῶς ἐτῶν. Ὁ ἀπολογισμὸς ἐν τῷ 22<sup>ο</sup> στίχῳ, ὡς καὶ τὸ κενὸν μετὰ ἀπὸ τοῦτον, ἦτοι ὁ ἄγραφος χῶρος ἐνὸς στίχου, ἔχουν τοῦτον, νομίζω, τὸν λόγον. Ὡς πρὸς τὴν διατύπωσιν τῆς ἀναγραφῆς τῶν πληρωμῶν ὑπάρχει διαφορὰ τις μεταξὺ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου τμήματος τῆς ἐπιγραφῆς. Εἰς τὸ πρῶτον: Συνήθως προτάσσεται τὸ ὄνομα τοῦ ἐκτελέσαντος τὴν ἐργασίαν καὶ λαβόντος τὰ χρήματα κατὰ δοτικὴν. Τοῦτο ἀκολουθεῖ ὁ ἀριθμὸς τοῦ χρηματικοῦ ποσοῦ ὅπερ εἰσεπράχθη καὶ τούτῳ ἐπισυνάπτεται κατὰ γενικὴν τὸ εἶδος τῆς ἐργασίας ἢτις ἐξετελέσθη, ὡς λ. χ. ἐν στίχῳ 6: *Καλλικράτει . . . ἀγωγᾶς* Ἀλλὰ εἰς τοὺς στίχους 4. 10. 12. 17 ὁ ἀριθμὸς τοῦ χρημα-

τικοῦ ποσοῦ ἐπιτάσσεται. Ἀνάλογος περίπτωσις παρατηρεῖται εἰς τὸ δεύτερον μέρος τῆς ἐπιγραφῆς δαπανῶν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ὡς λ. γ. ἐν τῷ στίχῳ 298<sup>ο</sup>: Ἀρισταίωι κλίμακος ἐργασία[ς.]: σιδάρο ποιὸ τὸ μάκελλον Φρίκωνι = Εἰς τὸ δεύτερον μέρος, ἤτοι ἀπὸ τοῦ στίχου 23 ἕξ., ἡ διατύπωσις εἶναι (πλὴν τοῦ 30<sup>ο</sup> στίχου) ἐνιαία· εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ἐκτελέσαντος τὴν ἐργασίαν ἀκολουθεῖ τὸ εἶδος ταύτης· ὁ ἀριθμὸς τοῦ εἰσπραχθέντος χρηματικοῦ ποσοῦ τίθεται πάντοτε ἐν τέλει, οἷον ἐν στίχῳ 39, [Γ]ενύσωι στεγάσιος παστάδος xθ Ἡ πρώτη περίπτωσις ἀπηχεῖ παλαιότερον τρόπον διατυπώσεως.

Στίχ. 1 [Λά]μ μ α[τα ἐμιολίας — ] Συνεπλήρωσα κατὰ τὸν στίχον 39 τοῦ κειμένου ἐπὶ τῆς ὀπισθίας ὄψεως.

Στίχ. 3. 44 δονάκων Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ἡ ἀναγραφὴ δαπάνης — ἤτοι δραγμαὶ τέσσαρες — διὰ τὴν προμήθειαν δονάκων εἶναι μεταξὺ τῆς ἀναγραφῆς δαπανῶν διὰ τὴν προμήθειαν πωρολίθων, εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν μεταξὺ τῶν δαπανῶν διὰ τὴν προμήθειαν ξύλου. Ἐπτά δραγμαὶς ἔλαβεν, ἐν στίχῳ 44, ὁ προμηθευτής. Ἡ ἀκριβὴς σημασία τῆς λέξεως ὡς τεχνικοῦ ὄρου (παρὰ ΘΕΟΦΡΑΣΤΩ, Φυτ. Ἰστ. IV 11, 11, δόναξ εἶναι εἶδος καλάμου) δὲν εἶναι γνωστή. Ἀλλὰ χρῆσις καλάμου δὲν φαίνεται πιθανὴ εἰς τὰ μεγάλα κτήρια εἰς τόσην ποσότητα. Πρόκειται προφανῶς περὶ ὀνομασίας εἰργασμένης ξυλείας χρησιμοποιουμένης κατὰ τὴν οἰκοδόμησιν (ιδὲ τὰ σημερινὰ ὀνόματα: καθρόνια, μισοκάδρωνα, δοκοί, σανίδες κλπ.) ἢ καὶ προοριζομένης διὰ τμήματα τοῦ κτηρίου. Οἱ δόνακες ἐν προκειμένῳ διαστέλλονται ἀπὸ ἄλλα ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς εἶδη οἰκοδομικῆς ξυλείας, ἅτινα κατονομάζονται, ὡς ξύλον, στίχ. 43. 44 καὶ ἐπὶ τοῦ τεμαχίου Π<sup>α</sup> στίχ. 18. Π<sup>β</sup> στίχ. 8. 11. 12. 14. 15. 18. 23 ἢ σανίδες ἐπὶ τοῦ τεμαχίου Π<sup>β</sup> στίχ. 9. 10. 17.

Στίχ. 4 — ΡΠΛΟΚΑΣ Ἡ ἀνάγνωσις τῶν γραμμάτων δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀσφαλῆς, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ διαπιστώσω ποίας λέξεως μέρος ἀποτελοῦν ταῦτα. Ἐπίσης τὰ ἐν τέλει τοῦ ἰδίου στίχου γράμματα πιστεύω ὅτι ἀποτελοῦν τὸ πρῶτον μέρος τοῦ ὀνόματος τοῦ προσδοκωμένου μηνὸς Ἀρταμιτ[ίου], ἀφοῦ τίποτε δὲν συνηγορεῖ ἐν τοῖς ἐπομένοις ὑπὲρ τοῦ ὁμωνύμου ἱεροῦ τῆς θεᾶς. Ἡ περίπτωσις αὕτη θὰ ἦτο ἐνδιαφέρουσα διὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ ἱεροῦ, ὡς καὶ τὸν βαθμὸν οἰκονομικῆς εὐμαρείας τοῦ ἱεροῦ, ὡς ἐκ τῆς συγχρόνου ἀνεγέρσεως τόσον πολλῶν κτισμάτων.

Στίχ. [6]. 7 καὶ Μ<sup>β</sup> 39 ἐμιολίας Εἶναι τὸ ἡμισυ τοῦ ὅλου ποσοῦ, ὡς τοῦτο γίνεται σαφὲς ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ἐν I G IV<sup>2</sup> 1, 98<sup>1</sup>, ἐπιβεβαιούσης τὴν μαρτυρίαν τοῦ ΗΣΥΧΙΟΥ: ἡμιολία· τὸ ἡμισυ τοῦ κεφαλαίου. Δυστυχῶς οὔτε ἐν τῷ 7<sup>ο</sup> στίχῳ σφίζονται τὰ προηγούμενα τῆς λέξεως, οὔτε ἐν τῷ 39<sup>ο</sup> τὰ μετ' αὐτήν, περιπτώσεις, καθ' ἃς θὰ παρείχετο ἡ δυνατότης ἐγγυτέρου προσδιορισμοῦ τῆς σημασίας, ἣν ἔχει αὕτη ἐν τῇ ἐπιγραφῇ. Τοῦτο δέ, διότι ἐνῶ ἐν Μ<sup>β</sup> στίχ. 39 παρέχεται ἡ ἐντύπωσις, ὅτι τὰ λάμματα γίνονται ἀπὸ εἰδικὴν ἐπιτροπὴν φέρουσαν τὸ ὄνομα ἐμιολά (ἂν δὲν πρόκειται σφάλμα τοῦ χαρακτοῦ ἀντὶ ἐμιολίας), ὁ 7<sup>ο</sup> στίχος τοῦ τεμαχίου Μ<sup>α</sup> δὲν ἐνισχύει ἐπαρκῶς τὴν ἄποψιν ταύτην.

Στίχ. 9 τὰ ν κ ρ ἀ ν α ν, καὶ κατωτέρω στίχ. [48]. 53 καὶ ἐπὶ τοῦ τεμαχίου Π<sup>α</sup> στίχ. 5. Καὶ εἰς τὰς τρεῖς περιπτώσεις σφίζεται ἡ λέξις καὶ τὸ ἄρθρον κατ' αἰτιατικὴν, ἐλλείπουν ὁμως αἱ λέξεις αἱ προσδιορίζουσαι τὸ εἶδος τῆς συντελεσθείσης ἐργα-

σίας, δι' ἣν ἐν στίχῳ 53 ἔδαπανήθη χρηματικὸν ποσὸν δραχμῶν τοῦλάχιστον 380. Κράνα ἀναφέρεται καὶ ἐν IG IV<sup>2</sup> 1, 110 στίχ. 34, καὶ τῶν]κατὰ τὰν κράναν καὶ τὸν [ὄ]χ[ε]τόν Ἡ ἐν προκειμένῳ κράνα δύναται νὰ ταυτισθῇ μὲ τὴν περιφημον παρὰ ΠΑΥΣΑΝΙΑ, II 27. 5 κρήνην, τὴν τῶ τε ὀρόφῳ καὶ κόσμῳ τῶ λοιπῶ θέας ἀξίαν (ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ, Ἱερὸν, σ. 168. Τοπογρ. Πίναξ Δ').

Στίχ. 10. *διαφαργμάτων* Ὅρα καὶ *διάφραγμα*, IG IV<sup>2</sup> 1, 115 στίχ. 23 : *φάργμα*, 102 στίχ. 253, *φάρξις*, 102 στίχ. 75.

Στίχ. 12 *ἀλίνσιος* καὶ ἐν στίχῳ 33. Παρ' ΗΣΥΧΙΟΥ : *ἀλῖναι· ἐπαλεῖραι*. Ἐν στίχῳ 12, ἀναγομένη ἢ λέξις εἰς ἐκτελεσθεῖσαν ἐργασίαν τμήματος κτηρίου, θὰ πρέπει ἴσως νὰ συναφθῇ πρὸς τὸ Νακορήιον. Ἡ τοιαύτη διατύπωσις τῆς δαπάνης ἴσως νὰ ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι πρόκειται μὲν ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ διὰ δύο διαφόρους ἐργασίας, ἀλλ' ἀμφοτέρας ἀναληφθεῖσας καὶ ἐκτελεσθεῖσας ἀπὸ τὸν Ἡρακλείδαν. Ἡ λέξις καὶ ἐν IG IV<sup>2</sup> 1, 102 στίχ. 39.

Στίχ. 13 *θριγκοῦ* Εἶναι παράδοξον, ὅτι καίτοι ἀρκεταὶ οἰκοδομικαὶ ἐπιγραφαὶ ἐσώθησαν ἐν τῷ Ἱερῷ, μνεῖα τοῦ τμήματος τούτου οἰκοδομήματος ἀπαντᾶται νῦν τὸ πρῶτον. Περὶ τοῦ θριγκοῦ τῶν κίωνων τοῦ οἰκοδομήματος Δ ἰδὲ ΚΑΒΒΑΔΙΑΝ, ΠΑΕ 1905, σ. 79. Περὶ θριγκοῦ γενικώτερον, ΟΡΛΑΝΔΟΝ, Ὑλικά δομῆς II, σ. 65 ἔξ.

Στίχ. 14 *θυροῶν ἐστάσιος* καὶ κατωτέρω ἐν στίχῳ 49. Ἔστασις θυρῶν εἶναι ἢ τοποθέτησις τούτων, «κρέμασμα». Ἐν ΑΕ 1923, σ. 39, στίχ. 43 εὔρηται : *στήσαι δὲ καὶ παραστάδια δύο*, ἐν IG IX 2, 161<sup>A</sup> στίχ. 68 : *πρὸς ὧι τὰ θύρετρα ἐστηκεν, ὥστε στήσαι*, 500<sup>A</sup> στίχ. 10 : *στήσει κίονα*.

Στίχ. 15 *ἐσχαρῶν* καὶ στίχ. 16. Ἡ λέξις εὔρηται διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τοῦ Ἱεροῦ ἰδὲ Δύτα.

Στίχ. 16 *ἐπιγροφᾶς* Ἀπαντᾶται διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τοῦ Ἱεροῦ. Τὸ [κα]λυμάτων γροφᾶς, ἐν IG IV<sup>2</sup> 1, 102 στίχ. 271, ἐργασία διὰ τὴν ὁποίαν ἔδαπανήθησαν δραχμαὶ 36 καὶ  $\frac{1}{6}$  ταύτης, ἐπεξηγεῖται ὑπὸ τοῦ HILLER ὡς pictura. Τὸ γροφᾶς τοῦ ἐπομένου στίχου, 17<sup>ov</sup>, διὰ τὸ ὅποιον ἔδαπανήθη χρηματικὸν ποσὸν 12 δραχμῶν, καὶ τὸ ὅποιον ἀνάγεται πιθανῶς εἰς τὸ δεσμῶν, σημαίνει τὴν ἐπάλειψιν διὰ χρώματος τῶν μεταλλικῶν συνδέσμων. Κάτι ἀνάλογον θὰ ἦτο καὶ τὸ *ἐπιγροφᾶς*.

Στίχ. 17. Εἰς τὸν στίχον τοῦτον, ἢ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐπομένου, λήγει ἢ ἀναγραφὴ δαπανῶν διὰ τὴν προμήθειαν οἰκοδομικῶν ὑλικῶν καὶ ἐκτέλεσιν ὠρισμένων ἐργασιῶν. Εἰς τοὺς ἐπομένους τρεῖς στίχους, 18<sup>ov</sup> 19<sup>ov</sup> καὶ 20<sup>ov</sup>, ἀναγράφεται ἢ ἀνάληψις χρηματικῶν ποσῶν, προτάσσεται δὲ ἐκάστοτε τοῦ ποσοῦ τὸ ὄνομα τοῦ μηνὸς ὡς καὶ ἡ ἡμέρα τούτου, καθ' ἣν ἢ ἀνάληψις ἔλαβε χώραν. Αὕτη δὲν εἶναι πάντοτε ἢ πρωτομηνία<sup>1</sup>, ἀλλ' ἀπὸ ταύτης μέχρι καὶ τῆς πέμπτης. Οὕτω λ.χ. κατὰ τὸν μῆνα [Ποσίδα(;)]ον ἢ λῆψις ἔγινε κατὰ τὴν δευτέραν τούτου ἡμέραν, κατὰ τὸν ἐπόμενον Ἄρταμίτιον τὴν τρίτην, κατὰ τὸν [Πάναμον(;)] τὴν πέμπτην, κατὰ τὸν Κύκλιον τὴν πρώτην. Τὸ ποσὸν τῶν 16 δραχμῶν,

<sup>1</sup> ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ, Ἱερὸν, σ. 238 : «Ἀναλόγως τῶν ἐκτελεσθεισῶν ἐργασιῶν καθ' ἕκαστον μῆνα, τῇ πρώτῃ τοῦ ἐπομένου μηνὸς οἱ θυμελοποιοὶ καὶ ἐπιστάται ἐλάμβανον χρήματα παρὰ τῶν ἱερέων ἢ τῶν

ἱερομνημόνων, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ καταλόγου τῆς Βουλῆς, καὶ ἐπλήρονον τοὺς ἐργολάβους καὶ λοιποὺς δικαιούχους».

ὅπερ ἀναφέρεται ἐν στίχῳ 20 ὅτι ἐλήφθη παρὰ τοῦ Δαμο[φά]νους θὰ εἶναι ἀπὸ πρόστιμον, ἐπιτιμὰ ἢ ὑπεραμερία. Ἔσοδα ἐκ προστίμων, ὑπεραμερία, ἐπιβληθέντων εἰς γνωστοὺς ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ἐργώνας, ἀναγράφονται καὶ ἐν τῷ ἐπομένῳ 21<sup>ο</sup> στίχῳ καὶ πιθανῶς ἐν τῷ ἐλλείποντι τμήματι τοῦ 22<sup>ου</sup>. Ὁ τελευταῖος περιέχει καὶ τὸ συνολικὸν ποσόν. Εἰς τὸ τμήμα ἀπὸ τοῦ 23<sup>ου</sup> μέχρι τέλους περιέχονται μόνον δαπάναι. Ἡ τοιαύτη διάταξις ἔχει τὸ ἀντίστοιχόν της εἰς τὸ τεμάχιον Π<sup>α</sup>. Καὶ ἐκεῖ εἰς τοὺς τελευταίους στίχους τοῦ ἄνω τμήματος ἀναγράφονται λήψεις χρημάτων κατὰ μῆνας, εἰς ἃς ἀκολουθοῦν αἱ εἰσπράξεις ἐξ ἐπιτιμῶν καὶ ὑπεραμεριῶν. Καὶ ἐπὶ ἐκείνου μετὰ ἀπὸ ἄγραφον χώρον ἐνὸς στίχου ἄρχεται ἀπὸ τοῦ 11<sup>ου</sup>, ἡ ἀναγραφὴ δαπανῶν.

Στίχ. 22 — — ς λόγος Δὲν εἶναι εὐκόλος ἱκανοποιητικὴ συμπλήρωσις τοῦ ἐλλείποντος ἐν ἀρχῇ τοῦ στίχου. Διότι, λόγος (= σύνολον, συνολικὸν ποσόν, λογαριασμὸς) προτάσσεται πάντοτε τῶν λέξεων λάμματος (= ἀναληφθέντος χρηματικοῦ ποσοῦ), ὡς ἐν IG IV<sup>2</sup> 1, 103 στίχ. 145. 154 : 105 στίχ. 17 : 106<sup>1</sup> στίχ. 33/4. 93 : 108 στίχ. 157 ἢ δαπάνας (= ἀναλωθέντος χρηματικοῦ ποσοῦ), ὡς ἐν IG IV<sup>2</sup> 1, 105 στίχ. 15. 21 : 106<sup>1</sup> στίχ. 30 : 106<sup>11</sup> στίχ. 135 : 106<sup>111</sup> στίχ. 34 : 108 στίχ. 122/3. 157. 158. Σχετικὰ εἶναι τά : λόγος [π]άντων ἐργων, IG IV<sup>2</sup> 1, 109<sup>1</sup> στίχ. 130, [λόγος ἅπας (!) σύν/τοῖς ἄ]λλοι[ς], ἃ ἐν τῷ, IG IV<sup>2</sup> 1, 109<sup>1v</sup> στίχ. 128, λόγος χρ[ι]στ[ι]ος, IG IV<sup>2</sup> 1, 109<sup>111</sup> στίχ. 132. Ἐδῶ θέσιν ἔχει τὸ λόγος λάμματος παντός, ὡς ἐν IG IV<sup>2</sup> 1, 103 στίχ. 155 : 109<sup>11</sup> στίχ. 152 : 114 στίχ. 17 (ιδὲ καὶ τὰ ἀντίστοιχα, λόγος δαπάνας πάσας, IG IV<sup>2</sup> 1, 108 στίχ. 158 : [παντός τ]οῦ ἔργου [α]ἰ δα[π]άνα[ι], IG IV<sup>2</sup> 1, 103 στίχ. 1 : τεμάχιον M<sup>b</sup> στίχ. 38 ἅπαν[το]ς λόγος κ[ο]ρ[ι]νθίου Τὸ σύνολον τῶν ληφθέντων χρημάτων συνεποσοῦτο εἰς δραχμὰς 3546 καὶ  $\frac{3}{6}$  ταύτης.

Στίχ. 23 κ ο ν ί α καὶ κατωτέρω ἐν στίχ. 26. 30. Εἶναι τὸ ὕλικόν, τὸ ὁποῖον θὰ χρησιμοποιηθῆ διὰ τὴν κονίασιν. Ἡ λέξις εὑρηται διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τοῦ Ἱεροῦ. Τὸ ἐν IG IV<sup>2</sup> 1, 103 στίχ. 278 — χονίας λευκώ[σιος —], δὲν νομίζω, ὅτι ἔχει θέσιν ἐδῶ. Ἡ κονίασις λευκάνεται (τοῦτο δὲ γίνεται, ὅταν θὰ ἔξη πλέον αὐτὴ ξηρανθῆ), ὄχι ὅμως καὶ ἡ κονία, ἥτοι τὸ ὕλικόν, ὅπερ προορίζεται διὰ κονίασιν. Τὸ — χονίας εἶναι προφανῶς μέρος λέξεως δηλούσης τμήμα οἰκοδομήματος, ὅπερ μετὰ τὴν κονίασιν του ἐλευκώθη ἐπὶ πλέον. Ἐν στίχῳ 23 διὰ τὴν προμήθειαν κονίας κατεβλήθησαν δραχμαὶ 74 καὶ  $\frac{2}{6}$  ταύτης, ἐν στίχῳ 26 δραχμὴ διὰ μεταφορὰν κονίας· ἐν στίχῳ 30 ἀναγράφεται νέα προμήθεια κονίας.

Στίχ. 25 σ τ έ γ α σ σ ι ς καὶ κατωτέρω ἐν στίχ. 39. 48. Στέγασις, στέγασσις καὶ στέγαξις ἐπὶ τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ Ἱεροῦ. Δαπάναι διὰ τὴν στέγασιν τῆς παστάδος ἀναγράφονται δῖς, ἐν στίχ. 39 καὶ 48. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν τὴν ἐργασίαν εἶχεν ἀναλάβει ὁ Γένυσος καὶ εἶχεν εἰσπράξει διὰ ταύτην δραχμὰς 1.100, εἰς τὴν δευτέραν ὁ Λέξιος καὶ εἰσέπραξε δραχμὰς 20. Τὸ καταβληθὲν εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν χρηματικὸν ποσὸν συγκρινόμενον πρὸς ἐκεῖνο τῆς πρώτης εἶναι σχετικῶς ἀσήμαντον καὶ εἶναι ἀπορίας ἄξιον, διατί καὶ ἡ ἐργασία αὐτὴ στεγάσεως δὲν ἀνετέθη εἰς τὸν Γένυσον. Ἐνδέχεται ἡ ἀνάθεσις εἰς ἄλλον ἐργώνην νὰ σχετίζεται μὲ τὰς ἐπὶ τοῦ τεμαχίου Π<sup>α</sup> στίχ. 8.



9 υπεραμερίας, ἤτοι νὰ ἐκηρύχθῃ οὗτος ἔκπτωτος, ὡς μὴ συνεπὴς πρὸς τὰς ἀναληφθείσας ὑποχρεώσεις.

Στίχ. 27 *κονιάσιος*, καὶ κατωτέρω ἐν στίχ. 34. 35. 38. 45, ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ τεμαχίου Π<sup>α</sup> στίχ. 14. Παρ' ΗΣΥΧΙΩ εὑρηται: *κονιάσις· ἀσβέστωσις*. Τὸν ὄρον μεταγλωττίζει ὁ HILLER εἰς Kalkanstrich. Ἡ διαδικασία προόδου τῆς ἐργασίας τῶν κονιμάτων γενικῶς εἶναι γνωστὴ ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ἐν IG Π<sup>2</sup> 1672, ἤτοι:

Στίχ. 107: [μισθ]ωτεῖ [τῶι] τὸ Ἐπιστάσιον διαλείψαντι καὶ κονιάσαντι

» 140: περιλεῖψαι καὶ κονιάσαι καὶ λευκῶσαι καὶ τ/οὺς βωμούς

ἤτοι: α) ἄλινσις — κατὰ τὸν HILLER Anstrich — διάλειψις, περιάλειψις, τὰ «χοντρά».

β) κονιάσις » » » Kalkanstrich, τὰ κανονικὰ ἐπιχρίσματα.

γ) λεύκωσις. Εἶναι δὲ ἡ λεύκωσις, ὡς καὶ τὸ ὄνομα δηλοῖ, ἡ ἐργασία, δι' ἧς ἡ κονιάσις προσλαμβάνει «ἀφοῦ τραβήξῃ» τὸ λευκὸν χρῶμα (ιδὲ καὶ IG Π<sup>2</sup> 1672 στίχ. 197/8 κονίας μελαίνης). Σχετικὰ εἶναι τὰ: ἐν IG IX 2, 161<sup>A</sup> στίχ. 72: *τοῦ νεῶ τοῦ Ἀσκληπιοῦ τῆς ὀροφῆς τὰ κρίνα λευκῶσαντι*, καὶ στίχ. 103: *καὶ λευκῶσαντι καὶ ἀνακαθάραντι τὸ Θεσμοφόριον*, IG Π<sup>2</sup> 1672 στίχ. 140: *καὶ κονιάσαι καὶ λευκῶσαι*, IG IV<sup>2</sup> 1, 102 στίχ. 305: *θυρότων(!)/λευκῶσιος*: 112 στίχ. 6/7: *λευκ[ῶσιος(;)]*, Ἑλληνικὰ τ. 14 σ. 36 στίχ. 122, *λευκάνσιος*.

Ἡ ἐργασία κονιάσιος στύλων κατενεμήθη εἰς τρεῖς ἐργολάβους. Τοῦ πρώτου ἐργῶνου, ἐν στίχῳ 34, δὲν ἐσώθη τὸ ὄνομα, ἀλλ' ἐσώθη τὸ ποσόν, ὅπερ οὗτος ἔλαβεν, ἤτοι δραχμαὶ 125. Τοῦ τρίτου ἐργῶνου, ἐν στίχῳ 38, ἐσώθη τὸ ὄνομα Ἀρίστων. Ὡς πρὸς τὸ ποσόν, ὅπερ ἔλαβεν οὗτος, δύναται νὰ θεωρηθῇ βέβαιον, ὅτι ἦτο τὸ αὐτὸ (σφῶζονται ἴγνη τῶν σημείων δηλώσεως τῶν τριῶν τελευταίων δραχμῶν). Τοῦ δευτέρου ἐργῶνου, ἐν στίχῳ 35, ἐσώθη ἐπίσης τὸ ὄνομα, Δάμων, ἀλλ' ὄχι καὶ τὰ μετὰ τὸ ἑκατὸν σημεία τὰ δηλωτικὰ τῶν δεκάδων ἢ μονάδων, ὃ δὲ χῶρος δι' αὐτὰ δὲν φαίνεται ἐπαρκῆς. Ἐὰν ἡ κονιάσις στύλων ἐν προκειμένῳ ἀφορᾷ εἰς τοὺς 16 ἰωνικοὺς κίονας τῆς προσόψεως τῆς μονορόφου στοᾶς, τότε τὸ ποσόν, ὅπερ ἔλαβεν ὁ Δάμων θὰ ἦτο κατὰ τι ὀλιγότερον τοῦ ποσοῦ ὅπερ ἔλαβεν ἕκαστος τῶν δύο ἄλλων, ὥστε τὸ ὅλον ποσὸν διαιρούμενον διὰ τοῦ ἀριθμοῦ κίωνων νὰ δίδῃ τὸ στρογγύλον ποσὸν τῶν 23 δραχμῶν διὰ κονιάσιν ἑκάστου στύλου. Ταῦτα ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν, ὅτι ἐν τῷ ἔλλείποντι τμήματι τοῦ κειμένου δὲν ἀναγράφεται καὶ ἄλλη δαπάνη διὰ κονιάσιν στύλων.

Στίχ. 29 *φιτεύσιος δαφνέων* Ὅτι ὁ χῶρος περὶ τὸ Ἐγκοιμητήριον εἶχε δένδρα, εἶναι γνωστὸν ἀπὸ τὰς ἐπιγραφὰς τῶν λαμάτων (IG IV<sup>2</sup> 1, 121 στίχ. 90. 121: 123 στίχ. 2) καὶ βεβαίως αἱ δάφναι καὶ εἰς ὕψος δένδρου ἐξικνοῦνται καὶ γηράσκουσαι ἀντικαθίστανται διὰ νέων. Ἀλλὰ τὸ οὐσιαστικὸν φύτευσις καὶ ἀμάρτυρον τυγχάνει καὶ τὸ ρῆμα, ἐξ οὗ παράγεται, ἀφορᾷ διὰ πρώτην φορὰν εἰς ἄψυχα. Ἐπὶ δένδρων καὶ φυτῶν γίνεται πάντοτε χρῆσις τοῦ φυτεύω, ἐπὶ ἐμψύχων τοῦ τε φυτῶ καὶ τοῦ φυτεύω, ἤτοι: ΣΟΦΟΚΛ. Οἰδ. τύραν. 793. 1514: *τοῦ φυτεύσαντος πατρός*, ΕΥΡΙΠ. Ἴφιγ. Αὐλ. 1177: *ὁ φυτεύσας πατήρ*: ἀλλά, ΣΟΦΟΚΛ. Αἴας 1296: *ὁ φυτεύσας πατήρ*, Τραχίν. 311: *ὁ φυτεύσας πατήρ*: ΠΛΑΤ. Νόμ. 879<sup>d</sup> *αὐτὸν φυτῶσαι καὶ τεκεῖν*, Πολιτ. 461<sup>a</sup>: *ὡς παῖδα*

φιτόντος τῇ πόλει, Κριτ. 116<sup>c</sup> ἐφίτυσαν καὶ ἐγέννησαν. Ἡ δάφνη ἦτο τὸ ἱερὸν δένδρον τοῦ πατρὸς Ἀπόλλωνος καὶ προσιδιάζον κατ' ἐξοχὴν εἰς ἱεροὺς χώρους. Ὁ Ἰσυλλος εἰς τὸν παιᾶνά του<sup>1</sup> ποιεῖται μνείαν ταύτης, ὡς καὶ τοῦ ἱεροῦ δένδρου τοῦ Ἀσκληπιοῦ τῆς ἐλαίας· ἀπὸ κλάδους τούτων ἦσαν οἱ στέφανοι, οὓς ἔφερον οἱ πομπεύοντες. Μὲ τὴν εὐδοκίμησιν τῆς ἐλαίας εἰς τὴν περιοχὴν δὲν εἶναι ἄσχετος ἡ λατρεία ἐν τῷ Ἱερῷ τῆς Δαμίας καὶ Αὐξησίας, θεοτήτων τῆς ἀναπτύξεως τῶν φυτῶν. Τὰ ἀγάλματά των ἦσαν ἐκ ξύλου τοῦ δένδρου τούτου.

Στίχ. 33 Οὗτος ἄρχεται ὡς ————  $\delta\alpha \times \times \theta\theta\theta\theta = = =$  Τὰ δύο πρῶτα γράμματα εἶναι τὰ τελευταῖα κυρίου ὀνόματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖ ἀριθμητικῶς τὸ ποσὸν τῶν 2.460 δραχμῶν. Τοῦτο ἀποκλείεται νὰ ἀντιπροσωπεύῃ δαπάνην, διότι εἶναι ὑπερβολικόν. Εἶναι προφανῶς κατάληξις ὀνόματος ἱερέως ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐγένεν ἀνάληψις τοῦ ποσοῦ τούτου διὰ πληρωμάς.

Στίχ. 40 [δα;]π ἔ δ ο υ Διὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην ἐδαπανήθη δραχμὴ, δύο ὀβολοί, ἡμιωβέλιον καὶ τεταρτημόριον ὀβολου. Δι' ἄλλην ἐργασίαν [δ]απέδου τοῦ αὐτοῦ κτηρίου ἐδαπανήθησαν δραχμαὶ 149, τεμάχιον Π<sup>a</sup> στίχ. 12. Ἐν τούτοις τὸ πρῶτον ποσὸν εἶναι ἀσήμαντον δι' ἐργασίαν δαπέδου καὶ ἡ συμπλήρωσις φαίνεται ἀμφίβολος. Θὰ πρέπει ἴσως νὰ συμπληρωθῇ [δεκα]πέδου, κατὰ τὰ ἐν IG IV<sup>2</sup> 1, 109<sup>1</sup> στίχ. 126/7. 129 : 109<sup>II</sup> στίχ. 137. 140 : 109<sup>III</sup> στίχ. 26. 116. 127 : 106 στίχ. 25/6 : Ἑλληνικά τ. 14 σ. 36 στίχ. 116.

Στίχ. 41 γ ᾱ ς ἐ χ φ ο ρ ῆ ς Ἀσυνήθης εἶναι ἡ ἰωνικὴ κατάληξις. Πρόκειται προφανῶς δι' ἀπομάκρυνσιν χωμάτων. Ἡ ἰδία λέξις καὶ ἐν IG IV<sup>2</sup> 1, 102 στίχ. 282/3, ξύλων ἐφο[ρ]ᾶς (ιδὲ καὶ τό : ξύλων πεδαφορ/ᾶς ἐπὶ τῆς ἰδίας ἐπιγραφῆς ἐν στίχῳ 276/7). Διὰ τὴν ἰδίαν ἐργασίαν ἐπὶ τῆς οἰκοδομικῆς ἐπιγραφῆς τῆς Τροιζῆνος γίνεται χρῆσις τοῦ ὄρου «ἀποφορήσιος γᾶς», IG IV 823 στίχ. 44/5. 46. 47.

Στίχ. 43 [καλ]ύ ψ ι ο ς Καλύσματα ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς δαπανῶν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, IG IV<sup>2</sup> 1, 102 στίχ. 57. 77. 267. 271. Ἐνταῦθα, ἐπειδὴ ἡ κάλυψις προηγεῖται τοῦ ἐν τῷ αὐτῷ στίχῳ ξύλου ἀγωγᾶς, τὸ δὲ δαπανηθὲν ποσὸν εἶναι μόνον 20 δραχμαί, φαίνεται ὅτι ἡ σχετικὴ ἐργασία δὲν ἔχει σχέσιν μὲ τὴν στέγην, ἀλλὰ μὲ ἐργασίαν ἐν τῷ ἐδάφει.

Στίχ. 47 γ ρ α φ ὕ ν α ς Ἀπαντᾶται διὰ πρῶτην φορὰν καὶ εἶναι ἄγνωστον τί δύναται νὰ σημαίνῃ. Τὸ ποσὸν πάντως τῶν 2 δραχμῶν, ὅπερ κατεβλήθη εἰς τὸν ἐργολάβον, ἐλέγχει μικροεργασίαν.

Στίχ. 50 ἐ γ β ὄ λ ω ν Ἡ λέξις ἀπαντᾶται καὶ ἐν Didyma II, N<sup>o</sup> 40 στίχ. 28. σφονδύλων ἐκβόλων Τροπὴ τοῦ κ εἰς γ πρὸ τοῦ β καὶ ἐν IG IV<sup>2</sup> 1, 121 στίχ. 105/6 : τὸ λ λίθον ἐγβάλλει καὶ ἀνελόμε/νος ἐξῆλθε.

Στίχ. 50 ᾶ λ ω ν (= ἥλων). Οὔτοι ἦσαν ἐκ διαφόρου ἐκάστοτε ὕλης καὶ ἀναλόγου ἀξίας. Ἐν IG IV<sup>2</sup> 1, 102 στίχ. 105 ἀναφέρονται : χρύσειοι ἥλοι, ἐν 110 στίχ. 21 ἀναγράφεται : ἐλομένωι τὸν ἄλον ἕκαστον δὲ ὀ[β]ολῶν [τριῶν χαλκῶν]

<sup>1</sup> IG IV<sup>2</sup> 1, 128 στίχ. 17 ἔξ. : καὶ πομπεύεν σφε εἵμασιν ἐν λευκοῖσι, δάφνας στεφάνοις ποτ' Ἀπόλλω, / κομῶντας / Φοῖβωι ἄνακτι νῖδι τε Ἀσκληπιῶι ἱατῆρι / ποὶ δ' Ἀσκληπιὸν ἔργεσι ἐλαίας ἡμεροφύλλον.

Η ΟΠΙΣΘΙΑ ΟΨΙΣ (= M<sup>β</sup>)

Αὕτη εἶναι τὸ ἀριστερόν ἡμῶν τῆς στήλης, ἐκεῖνο δηλαδή ἐφ' οὗ ἡ ἀρχὴ τῶν στίχων τοῦ δευτέρου μέρους<sup>1</sup> τῆς ἐπιγραφῆς. Τὸ δεξιὸν ἡμῶν τῆς στήλης τῆς ὄψεως ταύτης εἶναι ἐκεῖνο ἐφ' οὗ ἡ ἐπιγραφή ἐν IG IV<sup>2</sup> 1, 118 (= Ἑλληνικά τ. 14, σ. 23 ἐξῆς). Ἐπὶ τῆς προσθίας ὄψεως εἴπομεν ὅτι σφύζεται τὸ δεξιὸν 54 στίχων. Ἐπὶ τῆς ὀπισθίας σφύζεται τὸ ἀριστερόν ἴσου ἀριθμοῦ (;) στίχων, ἀλλ' εἰς τοιαύτην ἀθλίαν κατάστασιν, ὥστε μόνον οἱ τελευταῖοι τούτων, καὶ αὐτοὶ ἐν μέρει, νὰ ἀναγινώσκονται. Ὡς πρὸς τὴν ἀρίθμωσιν ἠκολούθησα ἐκείνην τοῦ ΧΑΡΙΤΩΝΙΔΟΥ, ἵνα μὴ ἐπέρχηται σύγχυσις, ἐκκινῶν ἐκ τοῦ στίχου, ὃν χαρακτηρίζει ὡς 40<sup>ον</sup>, τοῦ σημείου δηλαδή ἐγγυτέρως ἐπαφῆς τῶν δύο τεμαχίων.

Τὸ περιεχόμενον τοῦ ὅλου κειμένου τῆς ὀπισθίας ὄψεως θὰ ἠδύνατο νὰ διαιρεθῆ εἰς τρία, ἐν γενικαῖς γραμμαῖς, τμήματα, ἥτοι: 1) Τὸ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μέχρι περίπου τοῦ στίχου 40 (τεμάχιον X<sup>β</sup>), εἰς τὸ ὁποῖον ἀναγράφονται δαπάναι ἐργασιῶν τεχνικῆς φύσεως. 2) Τὸ ἀπὸ τοῦ στίχου 40-60 περίπου, εἰς ὃ ἀναγράφονται δαπάναι διὰ τὴν προμήθειαν ποσοτήτων ἐλεφαντοστοῦ, προοριζομένου διὰ τὴν ἐπένδυσιν θυρῶν κλπ. 3) Τὸ ἀπὸ τοῦ στίχου 60 καὶ ἐξῆς, ὅπερ ἀναφέρεται εἰς τὴν προμήθειαν εἰδῶν ἐσωτερικοῦ ἐξοπλισμοῦ κτηρίου προοριζομένου διὰ διαμονὴν ἀνθρώπων. Ἡ προμήθεια ἐν ἀφθονίᾳ σινδόνων δὲν δικαιολογεῖται ἄλλως. Αὗται θὰ ἐχρησιμοποιοῦντο εἰς τὸ Ἐγκοιμητήριον, διότι οἱ ἀσθενεῖς θὰ κατεκλίνοντο ἐν αὐτῷ ἐπὶ μακρότερον χρόνον καὶ μέχρις ὅτου ἰαθῶσιν.

Εἰς τὸ δεύτερον τμήμα ἀνήκουν κατὰ τὸ πλεῖστον οἱ στίχοι (29-46) τῆς ὀπισθίας ὄψεως τοῦ νέου τεμαχίου. Ἐκαστος τούτων συνέκειτο ἐξ 70 περίπου γραμμάτων. Τὸ κείμενον τούτων ἔχει ὡς ἐξῆς:

ΩΝΡ · · ΡΑΣ

30 [ — — — — — Τε]λέου παρ Κλεινέ[του — — — — — ]  
 [ — — — — — Πα]γάμου ἐπιτιμά — — — — —  
 — — — — — του λίθου παρ Ἄρ — — — — —  
 — — — — — Πολιτάδος · · · κο — — — — —  
 [ — — — — — πα]ρ Κλεινέτου <sup>Ρ</sup> Θ Θ — — — — —

35 — — Κατάλογος Θίων Πολιτά[ς π]ὰρ Κλ[εαινέτου — — — — — ]  
 — — Ἐρμαίου παρ Κλεινέ[του — — — — — ]  
 παρ Κλεινέτου χρυσίου δαρικ[ο]ῦ [στατήρες — — — — — ]  
 Ἄπαν[το]ς λόγος κ[ο]ρινθίου <sup>Ρ</sup> Θ Θ Θ [2-3] : : · ΔΑΠ — — — — —  
 Λάμματα ἐμιολᾶς περὶ ΤΗΜΑΤ · · ΝΑΝΤ <sup>1,2</sup> Ο — — — — —

40 — — - : : · ἐλέφαντος Θεόδωρος Κο[ρί]νθιος [2-3] ἐλ[έφ]αντος Θεόδωρος [Κο-  
 ρίν]θιος · · ἐλέφαντος

<sup>1</sup> Τὸ πρῶτον μέρος ἀφεώρα εἰς τὴν προμήθειαν οἰκοδομικῶν ὑλικῶν καὶ εἰς οἰκοδομικὰς ἐργασίας.

- Φίλων Σικωνώνιος — IIII ἐλέφαντο[ς Φίλων Σικωνώνιος 2-3 ἐλέφαντος; — — ]  
 ἐλέφαντος Δαμοκράτης Σικνω[ν]ιος :: IIII [ἐ]λέφαντος Δ[αμ]ο[κ]ράτης [Ξ]ικ[υ]-  
 ώνιος [2-3 ἐλέφα]ντ[ος]
- 45 Θεόδωρος Κορίνθιος [1-2] II ἐλέφ[αντος Θε]ό[δωρος Κορίνθιο]ς — — — —  
 — — ἐλέφαντος Ἀντιφάνη[ς] — — — — — — — — ἐλέφαντος Φί[λω]ν[υ]  
 [Σικυ]ώνιος = — ἐλέφαντο[ς] — — — — — — — — — — — — — —  
 [ἐ]λ[έφ]αντος Δωρισώ — — — — — — — — — — — — — — — — — —  
 —

Δύναται δὲ νὰ διαιρεθῇ τὸ κείμενον τούτων εἰς δύο, ἤτοι : α) τὸ μέχρι τοῦ στίχου 39, εἰς ὃ ἀναγράφονται γενόμενα ἀναλήψεις χρημάτων παρὰ τοῦ ἱερέως Κλεαινέτου, ὡς καὶ εἰσπραξίαι προστίμων καὶ β) τὸ ἀπὸ τοῦ στίχου 39 καὶ ἐξῆς, ὅπερ περιέχει ἀναγραφὰς δαπανῶν διὰ τὴν προμήθειαν ἐλεφαντοστοῦ. Οἱ κυριώτεροι προμηθευταὶ εἶναι Κορίνθιοι καὶ Σικωνώνιοι. Τὰ εἰσπραττόμενα παρὰ τούτων χρηματικὰ ποσὰ εἶναι σχετικῶς μικρά, ἀξίζει ἔν τούτοις νὰ σημειωθῇ, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ στίχῳ ἀναγράφεται δις προμήθεια ἐλεφαντοστοῦ παρὰ τοῦ ἰδίου προσώπου<sup>1</sup>.

Στίχ. 30 *Κλεαίνε[του]* καὶ κατωτέρω ἐν στίχ. 34. 35. 36. 37. Ὁ ἱερεὺς Κλεαινέτος ἦτο γνωστὸς καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴν IG IV<sup>2</sup> 1, 104 στίχ. 7. Κατὰ ποῖον ἔτος ἦτο οὗτος ἐπώνυμος δὲν γνωρίζομεν, βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι προηγήθη κατὰ τι τοῦ Δαμοκρίτου, ἐὰν ἡ συμπλήρωσις ἐν τῷ 11<sup>ο</sup> στίχῳ τῆς ἐπιγραφῆς ἐκείνης εἶναι ὀρθή. Ὁ Δαμόκριτος ἐξ ἄλλου εἶναι γνωστὸς ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴν δαπανῶν τῆς Θόλου, ὡς εἰς ἀπὸ τοὺς παλαιότερους, ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῶν ὁποίων ἔγιναν πληρωμαὶ διὰ συντελεσθείσας ἐργασίας, IG IV<sup>2</sup> 1, 103 στίχ. 10. 14. 16. 17. 18. 19.

Ἀπὸ τὸ σύνολον χρημάτων, τὸ ὁποῖον, καθ' ὃ ἔτος ἦτο ἐπώνυμος, παρέδωκεν οὗτος εἰς τὴν ἐντεταλμένην μὲ τὴν ὀλοκλήρωσιν τοῦ κτίσματος ἐπιτροπὴν, τὸ εἰς κορινθιακὸν νόμισμα χρῆμα ὑπερέβαινε τὰς 800 δραχμάς (στίχ. 38).

Στίχ. 37 *χρυσίου δαρικ[ο]υ* [στατήρες] Συνεπλήρωσα οὕτω κατὰ τὴν περίπτωσιν ἐν IG I<sup>2</sup> 310 στίχ. 103, *Κυζικενῶ χου]στό ἐκτ[αι.] Δαρικῶ [χου]/στό στατ[ερες]*. Φοκαΐδε[ς] Μὲ εἰ εὔρηται ἡ λέξις καὶ ἐν FD III 5, 9<sup>1</sup> στίχ. 3 : 58 στίχ. 5. 7 : 61<sup>11</sup> A στίχ. 2. 4. 7 : Διοδ. XVII, 66 (*τάλαντα χρυσοῦ χαρακτηριστὰ δαρικὸν ἔχοντα*). Ἀλλὰ δαρικὸς καὶ δαριχὸς ἐν IG V 1, στίχ. 2. 16. 23.

Εἰς κατάλογον εἰσφορῶν τοῦ ἔτους 336 ἐν Δελφοῖς, FD III 5, 9<sup>1</sup> στίχ. 3, ἀναγράφονται καὶ δαρεικοί, μήπω ἐκτοπισθέντες ὑπὸ τῶν φιλιππειῶν (ιδὲ ὅμως 50<sup>11</sup> στίχ. 9/10).

Ἡ μνεῖα δαρεικῶν δὲν ἦτο συνήθης· ἀλλὰ τούτων ὑπῆρχον ἀρκεταὶ ποσότητες εἰς τὰς ἑλληνικὰς πόλεις ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ κορινθιακοῦ πολέμου, τὰς ὁποίας ἐφιλοτιμήθησαν νὰ ἐπαυξήσουν οἱ Πέρσαι κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς εἰς Ἀσίαν ἐκστρατείας τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου. Ἐπὶ πλέον, εἰς τὰ ταμεῖα τῶν Πανελληνίων ἱερῶν κατέληγον δα-

<sup>1</sup> Νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν πρόκειται διὰ τὴν δαπάνην προμηθείας, εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν διὰ τὴν δαπάνην ἐργασίας χρησιμοποίησός του ;

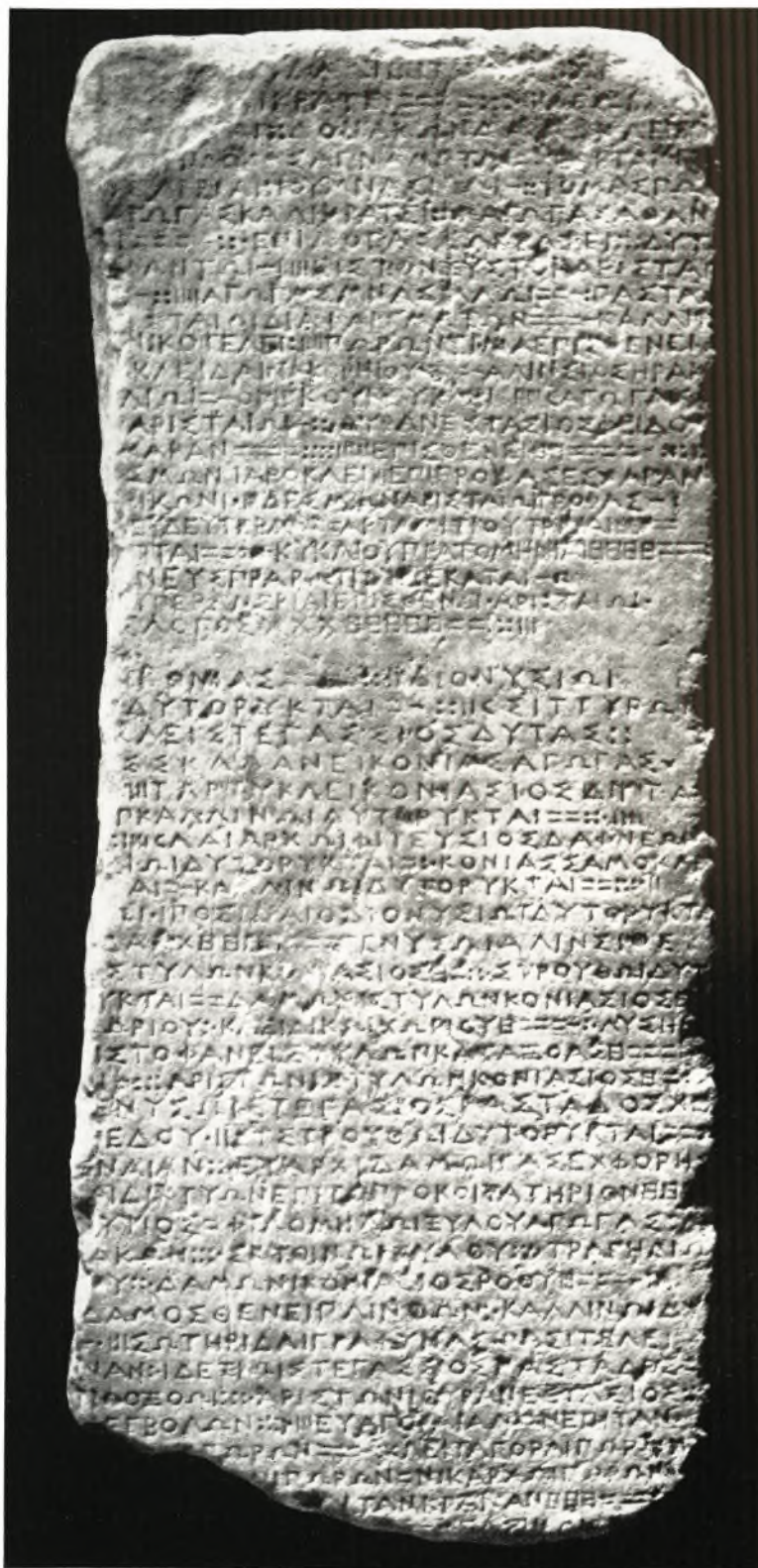
ρεικοί, νομίμως εισαγόμενοι, διὰ τῶν ἀργυρολογεόντων. Τοῦ νομίσματος τούτου θὰ ἐγένετο καταλλαγή, ὅτε θὰ ἀπητεῖτο ὑπὸ τῶν περιστάσεων. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ εἰσέφρυσαν οἱ δαρεικοὶ εἰς τὸ ταμεῖον τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Ἀσφαλῶς δὲν ἀφιστάμεθα τῆς πραγματικότητος, ἐάν, ἀποβλέποντες εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ δαρεικοῦ ὡς μέσου συναλλαγῆς, δεχθῶμεν τὴν περίπτωσιν ὡς *terminum ante quem* διὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς ἐπιγραφῆς. Διότι, μετὰ τὴν κατάλυσιν τοῦ περσικοῦ κράτους, τὸ νόμισμα τοῦτο ἔπαυσε νὰ ὑφίσταται.

Στίχ. 38 *ἄπαν[το]ς λόγος κ[ο]ρινθίου* ἦτοι σύνολον τῶν εἰς κορινθιακὸν νόμισμα ἀναληφθέντων ποσῶν. Ἦτο ὅμως τόση μόνον ἡ ἀξία τοῦ χρησιμοποιηθέντος ἐλεφαντοστοῦ; Δὲν ἀποκλείεται αἱ ὑπεροκτακόσαι δραχμαὶ αὗται νὰ ἀφοροῦν μόνον εἰς τὰ χρηματικὰ ποσά, ἅτινα προωρίζοντο διὰ τοὺς Κορινθίους καὶ Σικυωνίους<sup>1</sup>, διότι ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴν δαπανῶν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ γνωρίζομεν, ὅτι ἡ ἀξία τοῦ ἐλεφαντοστοῦ, τὸ ὁποῖον ἐχρησιμοποιήθη εἰς τὸ θύρωμα, ἀνήρχετο εἰς δραχμὰς 3150 (IG IV<sup>2</sup> 1, 102 στίχ. 65). Αἱ πληρωμαὶ εἰς τὸ Ἱερὸν ἐγένοντο συνήθως εἰς αἰγιναιὸν νόμισμα<sup>2</sup>, δὲν λείπουν ὅμως καὶ περιπτώσεις, καθ' ἃς τοῦτο ἀντικατεστάθη μὲ νόμισμα τῆς πόλεως ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐγένετο προμήθεια ὑλικοῦ, ὡς λ.χ. εἰς τὴν περίπτωσιν δαπανῶν τῆς Θόλου, IG IV<sup>2</sup> 1, 103, στίχ. 39/40 : (*λάμα*) *κορινθίου* ΘΘΠ== : : : . *Κλεοστράτῳ κομιδᾶς λίθων ἐγ λατομίας ἐνς Κεγχ[ρ]έας κορινθίου* ΘΘΠ== : : : . στίχ. 43 : *λάμα ἀττικοῦ* Θ = 46 : *ἐς Ἀθάνας πεντηκοστὰ τῶν λίθων Λαμάχῳ ἀττικοῦ* Θ =

Στίχ. 39. Τούτου, ὅστις εἶναι ὁ σπουδαιότερος τοῦ ὅλου κειμένου, δὲν κατέστη ἐφικτὴ ἢ ἀνάγνωσις ἢ συμπλήρωσις.

ΜΑΡΚΕΛΛΟΣ Θ. ΜΙΤΣΟΣ

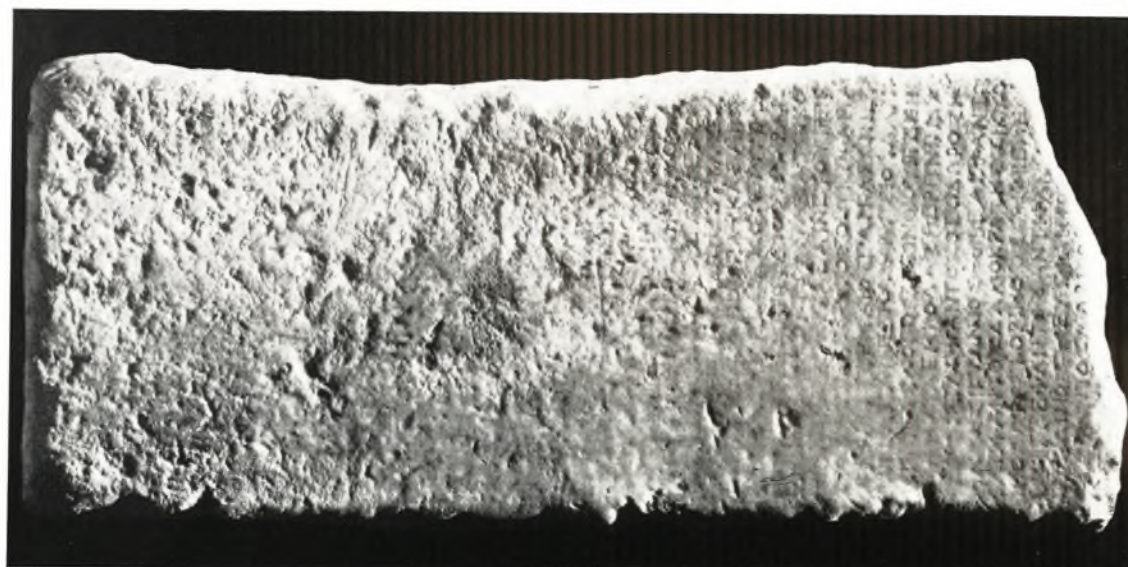
<sup>1</sup> Ἐν Χ<sup>β</sup> στίχ. 50 : [ἐλέφαν]το[ς] . . . . Ἐ]φέσιος. νομίσματος γίνεται χρῆσις εἰς τὰς συναλλαγὰς ἐν  
<sup>2</sup> Ἀλλὰ καὶ ἀττικοῦ, κορινθίου καὶ ἀργολικοῦ τῷ Ἱερῷ.



Οικοδομική ἐπιγραφή ἐξ Ἀσκληπιείου Ἐπιδαύρου. Προσθία ὄψις.



β. α = Ή εν Ι Γ Ι V<sup>2</sup> 1, 118 επιγραφή.  
β = Το νέον τεμάχιον.



α. Οικοδομική επιγραφή ἐξ Ἀσκληρπιείου Ἐπιδαύρου.  
Ἰσταθία ὄψις.